

DOMOLJUB

Izhaja dvakrat na mesec in sicer prvi četrtek po 1. in 15. v mesecu. Cena mu je 1 K 60 v na leto, (za Nemčijo 2 K 8 v, za Ameriko in druge tuje države 2 K 60 v). — Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvo „Domoljuba“, Ljubljana, Semeniške ulice št. 2, naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“ Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2. *****

**SLOVENSKEMU LJUDSTVU
V PODUK IN ZABAVO. ❁**

Inserati se sprejemajo po sledečih cenah: Enostopna pehivrst (šestina „Domoljube“ širine, 34 mm) stane za enkrat 30 v če se tiska dvakrat 26 v, če se tiska trikrat 24 v. Pri večkratnem objavljenju znaten popust — Reklamne notice navadna garmondvrsta 60 v. *****
Čekovni promet pošilno - hranilničnega urada št. 824.797. *****

Štev. 19.

V Ljubljani, dne 5. oktobra 1905.

Leto XVIII.

Heinu v slovo!

Hein je šel. Na Dunaju so končno vendarle spoznali, da ž njim na Kranjskem nič ne opravijo; zato so mu dali drugo službo. Ž njim so predstavili tudi njegovega namestnika, zagrizeno liberalnega grofa Šafgoča. Dva nova moža je poklical cesar, da bosta prva uradnika v kranjski deželi; za predsednika dr. Švarca iz Trsta, in za njegovega namestnika grofa Korinskega, rojenega Ljubljančana, z Dunaja, kjer je bil dozda v službi.

Hein je bil po svoji rodovini in vzgoji nemško-liberalnega mišljenja. Že kot okrajni glavar v Mariboru je bil znan kot nasprotnik duhovščine in Slovencev. Ker je bil njegov oče svoj čas minister, mu je sin hitro plezal po uradniški lestvi. Leta 1892. so ga dali na Kranjsko. Njegovo imenovanje je jasen dokaz, kako se dunajski ministri norčujejo iz našega ljudstva. Rajni ministrski predsednik Taaffe, ki ga je spravil v našo deželo, je rajnemu poslancu Klunu zbadljivo zaničljivo rekel: „Kajne, s tem bodo pa Nemci zadovoljni!“ Za dunajsko vlado je pač vse pomenjala peščica kranjskih Nemcev, Slovencu pa niso pripisovali druge vrednosti, nego da je dober za hlapca ali kravjo

deklo. V tem duhu je vladal Hein. Z vso silo se je vrgel na to, da bi dal Nemcem kaj več veljave. Zato je hotel najprej kmečke poslance pripraviti do tega, da bi se zvezali z nemškimi grajščaki. Tako predrzni so bili on in njegovi nemški prijatelji, da so predlagali katoliški stranki, naj v deželni zbor voli v kmečkih dolenskih občinah Nemca barona Berga, v Ljubljani pa tudi dva Nemca, češ potem pojdemo skupaj proti slovenskim liberalcem, dr. Tavčarju, Hribarju in njuni gardi. Katoliška stranka je to ponudbo kratko malo odbila; da bi za strankarsko korist izdala svoj narod, k temu je ni pripravila nobena reč, tudi Heinova sladkobesednost ne. Ko ni pri nas nič opravil, je šel k dr. Tavčarju. Ta je segel z obema rokama po ponudeni zvezi z Nemci in naredila se je tista ostudna kompanija, pri kateri liberalni poslanci potiskajo v potu svojega obraza zgurani nemški voz proti ogromni slovenski večini naše dežele. Tavčar in odpadnik Švelj sta se vzela. Hein ju je poročil. Od tega časa je Hein silno nagajal kmečkim poslancem. V deželnem zboru jih je le zbadal in z viška, zaničljivo govoril o njih.

Ljudstva našega ni poznal, ne cenil. Najhujši proti ljudstvu so trišno pečeni baroni. Heinov oče je dobil

baronsko ime — menda izvira iz judovske rodovine — in tak baron mora seveda zaničevati priprosto ljudstvo. Državni poslanci so imeli veliko prilike čutiti Heinovo nagajanje. Kar so sprožili na Dunaju, je imelo v Ljubljani ovire. Z Dunaja je vlada prašala Heina; ta je pa zaviral in nagajal. Kmetijstvo na Kranjskem ni dobilo tega od države, kar druge dežele; obrtnik tudi ne. Upiral se je strokovnemu šolstvu; obrtne šole niso mogle naprej; za kmetijsko izobrazbo se ni nič storilo. Zadržništvu je metala vlada polena pod noge. Bili so silno žalostni časi. Hein je nazadnje, ko je videl, da v deželi nima nič veljave, izkušal dobiti učitelje na svojo stran. Učitelji, dasi po večini liberalci, so pa vendar spoznali, da jih Hein samo zlorablja. Ko bi jim bil res naklonjen, bi bil lahko zanje kaj storil do leta 1901. Tako je pa pričel tiščati z zvišanjem plač šole, ko se je pričela obstrukcija.

Nazadnje naj še omenjamo, kako je Hein „ljubil“ duhovščino. Že rajni kardinal Missia je imel silno trpeti od njega, še več pa naš preblagi sedanji ljubljanski škof. Nagajal je, kjer je le mogel, na Dunaju črnil, kar se je dalo. Bile so za cerkveno oblast neznosne razmere.

Ce se je kak liberallec upiral ka-

kemu duhovniku, pa so dosegli liberalni poslanci pri Heinu, da ga ni dovolil inštalirati za župnika. Napredovala ni naša dežela pod Heinom, pač pa je po njegovi dobroti, često proti volji občinskih odborov, narastlo število šnopsarij. Te ga bodo slavile.

Zdaj gre! Naukov nam pa zapušča njegova vlada dovolj. Gorje nam, ko bi ne imeli vestnih poslancev. Gorje nam, ko bi ne bilo zborov, kjer morejo zastopniki ljudstva odkrito napasti tudi višje uradnike! Kaj bi delali ti ljudje, ko bi ne imeli ljudskega nadzorstva! Doli po Notranjskem in Dolenjskem vedno vpijejo: Obstrukcija zavira, da nimamo vodo-voda, da se ne dela ta ali ona cesta. Ti ljudje naj pomislijo, kaj je več: ali vreči orožje v kot za kako majhno pridobitev in pri tem pripustiti ogromno zvišanje deželnih doklad, ali pa bojevati se proti največji oviri vsakega napredka?

Heini so v naši deželi za vedno nemogoči. To je zasluga katoliško-narodnih poslancev. Proti ljudstvu se ne sme vladati. Ta nauk je vklesan na nagrobnem spomeniku Heinovega predsedovanja.

Kaj bo zdaj? O tem bo govorila prihodnost. Mi ne vemo o novem predsedniku nič slabega, pa tudi ne mnogo dobrega. Po njegovih delih ga bomo sodili. Če bo branil pravico in podpiral svobodni razvoj in napredek našega ljudstva, ga bomo imeli radi, če ne — bo drugače. Na vsak način pa velja to-le: Predsedniki odhajajo, dežela ostane; ostane pa tudi značajnost našega ljudstva in poštena odkritosrčnost in pogum njegovih zastopnikov!

„Notranjec“ se je pokazal.

Ko smo brali v prvi številki Notranjca njegov program, mislili smo si v prvem hipu, da bo samo gospodarski list. Ali, ker živimo sedaj v dobi Prešernovega izrabljevanja, rekli smo, da bo Notranjec

„učil: gosence kaj na repo varje, kak prideluje se krompir najbolji; kakó odpravljajo se ovcam garje, preganjajo ušivim glavam gajde, loviti miš' učil bo gospodarje in mleko, da iz ponv ne vjide.“

Tako smo si mislili v prvem hipu. — Toda, kmalu smo spoznali, da namerava nadomestovati zamrlega „Rodoljuba“ in reševati propadajoči liberalizem na Notranj-

skem. To smo tudi napovedali svojim bralcem v „Domoljubu“. — Res, dolgo se je varoval udariti po duhovnikih in po njihovem delu; prizanašal je škofu, dasi tudi ga je srbelo posnemati svojega očeta. „Slov. Narod“. Molčal je, ker se mu je zdelo, da bo tako vjel več narečnikov, le tupatam je namignil, da je ustanovljen za liberalce, ko je prezirljivo omenil sedaj dr. Žitnika, sedaj dr. Kreka ali Drobniča. Tako je mislil v kalnem ribariti, kakor pravimo. — Sedaj je pa uvidel, da mu sama mlekar-ska politika ne pridobiva narečnikov; videl je, da se kmetje smejejo, ako jih učijo kmetijstva študentje, ki svoje članke prepisujejo iz knjig, ki niso prav nič prilagode-ne notranjskemu svetu; spoznal je, da, čimb. l. se ponuja ljudem, tem manj je narečnikov; zato je sklenil zadnje sredstvo: pokazati odločno barvo liberalno. — Bila je pa tudi res lepa prilika. Prešernov spomenik ni vseh klerikalcev! Grozno! Da morejo še biti na svetu ljudje, ki nočejo gledati razgaljenih bab? In taki ljudje, da bi bili na Kranjskem! To ni šlo „Notranjcu“ v glavo. Saj je „Narod“ tudi hud na te klerikalce, torej po njih! In tako imate, cenjeni čitatelji „Domoljubovi“, prvo v resnici liberalno „Notranjčev“ številko, ki pa v svoji umazanosti, pa tudi v svoji neumnosti prav nič ne zaostaja za „Narodom“. — Kakor je navada vseh liberalcev, tako je tudi „Notranjec“ do skrajnosti prevzet, tako prevzet, da se gnjusi njegova prevzetnost vsakemu poštemu in izobraženemu človeku. V tej neznosni prevzetnosti zapiše stavek: „Klerikalce na Slovenskem že dolgo boli, da noben poštem in izobražen človek ni na njihovi strani.“ Take? Nobeden ni na naši strani? Zakaj se pa tako potite in pehate po hišah, pa še ne morete izpečati tistih borih številok svojega „Notranjca“? Nobeden ni na naši strani? Zakaj pa tako hitite zabavljati čez klerikalce, če jih ni! Saj vendar povsod vidite klerikalca. Če le štirje kje vkup sedé, pa že govorite o štiriperesni klerikalni detelji. Če le kak uradnik drugače naredi, kakor želite, pa tožite, da je postal klerikalcec oni, ki je bil vaše gore list! Kako smešno bahavi so! — Govori o značajnosti. Ko bi se nam ljubilo, peli bi lepo pesem o notranjskih, posebno postojnskih liberalnih značajnejših. Rečemo vam kar odkrito: Pri liberalcih je značajnost doma v toliko, kolikor jim nese. Za to svoje trditev pokličemo lahko na pričo vse notranjsko prebivalstvo revnejših slejev, in vse nam bo pritrdilo, da se je le po pomoči klerikalcev otreslo liberalnih oderuhov. Kaj pa postojnska draginja? To je značajnost, če sedaj po-jete slavo slovanskim gostom, potem jih pa o-derete, da je grozno! Liberalce, pa značajen? — Vzklikne: „Kakšni ljudje bodo tisti, ki

ne smeje imeti nikoli svojega mnenja in prepričanja?“ Ljubi revež, Maks Schäber! Ali smete vi imeti svoje mnenje in prepričanje? Vi morate biti liberalce, čeprav o liberalizmu toliko razumete, kakor medved na tiskarski stroj. Če bi vi ne bili sedaj liberalce, kje bi bil vaš kruhek! Kakšen je torej tisti človek, ki ne sme imeti svojega mnenja in prepričanja? — Kakor je pa liberalce bahav in domišljav, tako je tudi neumen. Če kakemu liberalcu ta izraz ni všeč, naj prime za ušesa „Notranjca“. Od Poncija do Pilata hodijo že več let postojnski občinski možje, da bi dobili vojaštvo v Postojno. Ko so bili tu generali, pripravili so jim slovesni vsprejem, priredili njim na čast koncert, občinski odbor jih je pa šel prositi za vojaštvo, ker to nese. Sedaj se pa razhudi „Notranjec“ nad ljubljanskim generalom, ker se je udeležil odkritja zavodov. Ti ljuba neumnost! Enkrat ležiš na trebuhu, enkrat se pa kot žaba napihuješ! — Naj bo dovolj! „Notranjec“ pozivlje h koncu, naj se vsi posvetnjaki združijo, da zatrejo črno-golazen. Mi tudi pozovemo vse poštene in značajne može, naj se združijo v močno četo in vržejo iz hiš tega bahavega, prevzetnega in neumnega liberalnega „Notranjca“.

Kotiček za a. p. in p.

Kaj ne? Kako je bilo v Budapešti, bi radi vedeli! Izvrstno! Mesto je krasno in veliko, peš se nikamor ne pride zlepa, se je treba le voziti. Pa se lahko po ceni, električna kar šviga sempatje. Slabega nisem ne videl ne slišal cel teden: ne pijanca, ne upitja, ne krega. Pogledat sem bil cel celo socijaldemokrate, ki so demonstrirali za splošno in enako volilno pravico. Bilo jih je okoli 60 000, gledalcev pa malo manj. Pa nič vpitja, nič drenja, nič prepira. Le peli so in pa bande so vmes igrale.

Kaj pa Madžari? Kateri so bili že kje po svetu, s tistimi se lahko pametno govori. Kateri pa ni bil nikdar z doma, tisti pa misli da je ves svet madžarski: se v šoli tako uče.

Sicer pa nismo šli v Budapešto Madžare poslušat, ampak može, ki so prišli iz vseh strani sveta se posvetovati, kako bi se človeštvo rešilo alkoholne kuge.

Kaj so rekli? Da, ko bi se dalo to ne-kratko povedati! Šest dni smo poslušali in se posvetovali, pa bilo je kratkočasno kakor ob misijonu ali duhovnih vajah, samo da nismo vmes pili alkohola, ampak le vodo in mleko. Izvrstno mleko! po 8 krajcarjev pol litra in je čez sto takih „oštarij“ v Budapešti samo od ene mlekarske zadruga.

Od ponedeljka do nedelje vsak dan od 9 do 12 ali 1, in popoldne od 3 do 5—6,

in zvečer od 8 do 10 ure, same pridige in razgovori, kako je alkohol za nič. Blagor vam, ki ga ne pijete. Ko bi ljudje samo vedeli, kako škoduje, še pogledali ga ne bi več, če bi bil še tako lepo rdeč ali zlat.

Tiskale se bodo debele bukve, ki bodo veljale šest kron, v tistih bo vse popisano, kar je bilo govorenega.

Za danes le nekaj malega pa važnega: Znaprej ne bodo samo fantje klicani med abstinence ampak tudi ženske in otroci. Meni se je sicer tudi že prej zdelo, da bi ženskam abstinence prav koristila, pa so drugi rekli, pustimo ženske, saj niso take pijanke, in so že tako povsod zapisane. Zdaj ste pa tudi ženske poklicali! Prav ta starih ne bomo vabili. Dekleta pa vse, in pa mlade žene. Ena gospa (so tudi ženske govorile) je tam na shedu klicala gospodičnam: same bodite trde abstinence in za-vežite se, da ne vzamete za moža drugačnega kot abstinenta!

Gospa dr. Heleninsova nas je pa učila, kako je treba male otroke v šoli učiti, da vedo kaj je alkohol, in kako škoduje duši in telesu. Ona tam doma v Helsingforsu na Finskem po šolah otroke samo to uči. Rekla je, če tam vprašaj dvajsetletne fante, zakaj in odkodaj si abstinent, bo odgovoril: v šoli smo se to učili, in potem mi ni padlo v glavo, da bi ta strup pil. Učitelji so tam večinoma abstinence, in kdor ni, ne pove rad, da ni.

Političen pregled.

Iz državnega zbora.

Poslanec dr. Šusteršič je danes uložil v državnem zboru nujni predlog za uvedbo splošne in enake volilne pravice. Tak predlog so uložili tudi Čehi. Poslanec Šuklje je vložil nujni predlog za podaljšanje dolenske železnice, dalje je vložil tudi nujni predlog proti naraščajočemu izseljevanju iz Dolenske. Poslanec Žitnik je izročil glavnemu ravnateljstvu tobačnih tovarn na Dunaju prošnjo, v kateri prosi, da bi razveljavilo sklep ravnateljstva ljubljanske tobačne tovarne, s katerim se odpušča 11 delavcev in 20 delavk. Spomladi namreč je bilo sprejetih več novih delavcev, katere je pa sedaj na zimo, ko tudi poljedelec ne rabi več delavcev, gori-imenovane ravnateljstvo odslovilo in to — brez zadostnega vzroka.

Adijo — Hajn pa Safgoč.

Pred kratkim je došla na Kranjsko že dolgo pričakovana vest, da se poslali dva velika nasprotnika ljudstva — Hajna in

Safgoča iz dežele. Hajn, bivši deželni predsednik kranjske dežele, dobi svoje mesto na Dunaju, Safgoč, ki je bil nekak namestnik Hajnov, pa gre v Trst, Lahe krotit.

Stalni obrtni odsek.

Stalni obrtni odsek, ki je razpravljal zadnji čas o prestopkih in kaznih proti obitnemu redu, je dovršil 14. septembra prvo svojo nalogo. Sklepi obrtnega reda bodo tiskani in razposlani deželnim vladam, trgovskim in obrtnim zbornicam in raznim merodajnim osebam, da izrazijo še svoje pomisleke in nasvete. Obrtni odsek je sklenil tudi razne določbe glede dokaza usposobljenosti za trgovce in gostilničarje. Glede teh določb so vladni zastopniki že v odseku izražali svoje pomisleke. Kolikor moremo soditi, bede vlada odobrila večino izprememb obrtnega reda, le glede dokaza usposobljenosti za trgovce in gostilničarje ter prisilne (obligatorne) mojstrske izkušnje ima še svoje pomisleke. Zadnje seje se je udeležil tudi novi voditelj trgovskega ministrstva, grof Auersperg. S prijaznimi besedami je pozdravil zborujoči odsek ter zagotovil svojo naklonjenost obrtniškem stanu, ki se bori za svoj obstanek. Vlada bode stvarno proučila vse izpremembe obrtnega reda in v najkrajšem času izrazila svoje stališče, katero mora zagovarjati tudi v gosposki zbornici. Novi vodja trgovskega ministrstva je tudi obljubil, da vlada v najkrajšem času predloži zakonska načrta glede stavbinskih obrtov in proti nepoštenemu tekmovanju (konkurenci). Sedanji zakon glede stavbinskih obrtov je iz l. 1893, a jako pomankljiv. Upajmo, da se tudi na tem polju preorje ledina.

Cesarjev svetovavec — veleizdajavec.

Med najlokavejše, a tudi najbolj spletkarske osebe spada brez dvojbe bivši ogrski ministrski predsednik baron Banfi, voditelj nove stranke. Ta mož je povzročil proticerkveno politiko na Ogrskem, a se tudi vmešaval v avstrijske razmere in preprečil svoj čas celo, da cesar ni potrdil odličnega dr. Luegerja za dunajskega župana. Ogrska policija je zasledila, da je Banfi sokriv pri izdaji neke veleizdajavske knjižice „Ogrski spor in Hoencolerci“. Dopisoval je s pisateljem te knjižice in prispeval 1500 K k tiskovnim stroškom. To mora globoko ponižati celo Ogrsko. Taki so ljudje, ki so igrali najbolj zaupne vloge, ki so bili najožji svetovavci krone in se Ogrsko sistematično pripravljali k popolnemu odpadu od habsburške vladarske redbine, dinastije. Kdor je zasledoval parlamentarne borbe ogrske, je videl, da je vlada vseskozi natihem z veleizdajavci držala in se je na zu-

naj samo na videz delala lojalno toliko, da je dunajskim krogom nekaj peska v oči nametala. Ogrske razmere so res nekaj nečuvnega. Poneverjenje in tatvina vlada od občinskih pisarn gori do najvišjih mest, in če je danes bivši ministrski predsednik kot veleizdajavec razkrinkan, je to samo dopolnjenje k sliki mažarskih (ogrskih) razmer.

Krona in Ogrska.

Dolgotrajna borba med Avstrijo in Ogrsko je postala borba med Ogrsko in krone. Ta brezkončni spor, v katerem se zvija Ogrska že cela leta, je pa prišla prošlo soboto do prav posebnega preobrata. Zgodilo se je nekaj, kar je napelo pozornost vseh političnih krogov do skrajnosti. To ni več parlamentarna ali ustavna borba — stvar je postala nevarna, kajti med krono in med zastopniki ogrskega parlamenta se je zgodilo nekaj, kar Ogrom jasno dokazuje, da je potrpežljivost na Dunaju prikraju. Eden se mora udati ali pa zlomiti! Že zadnjič smo omenili, da pozove vladar voditelje vladi nasprotujočih strank. To je potrpežljivi Franc Jožef storil in s tem pokazal skrajno prijenljivost napram možem, ki so mu povzročili toliko bridkosti, ki so zanimali v Ogrski politično gibanje, ki je naperjeno celo proti celokupnosti države in ne spoštuje niti pravic prestola. Na Ogrskem je zavladovalo takej veliko veselje, ko so zvedeli za ta poziv. Menili so, da so združene stranke zmagale, da se jim bo cesar udal. Peljali so se torej s pravo mažarsko ošabnostjo na Dunaj v cesarjevo palačo v sladkih nadah, da jim cesar dovoli ogrski poveljni jezik v celi armadi. Toda kakšna prevara! Čez štiri minute so prišli že zopet po stopnicah doli in se molče odpeljali. Cesar je stopil pred nadute Mažare z one odločnostjo, s kakršno bi bil moral nastopiti že davno, in opozoril gospode na veliko odgovornost, ki si jo bodo naložili, združene stranke, če bodo trdovratno vstrajale pri svojih nedosegljivih zahtevah, ki pomenjajo grozečo nevarnost in bedo za domovino in ljudstvo. Ko jim je povedal še pogoje, pod katerim jim hoče poveriti sestavo zbornične vlade, in pooblastil Goluhovskega, ministra zunanjih zadev, za nadaljna pogajanja, jih je hladno odpustil.

Kaj so storili nato voditelji?

Voditelji združenih strank so bili nad cesarjevim odgovorom silno presenečeni. Kaj takega niso pričakovali. Molče so zapustili cesarjevo palačo. Takoj so se v hotelu posvetovali in sklenili, da se jim ni mogoče pogajati na podlagi pogojev stavljenih od vladarja in da je stališče krone na potu

vsakemu dogovoru. Grefu Goluhovskemu so pa naznanili, da se z njim ne pogajajo, ker ni ogerski državljani.

Važnost sestanka.

Po tem sestanku so menda dosegle ogerske zmedarije svoj verhupec. Odločni nastop cesarjev je seveda razveselil avstrijske kroge, ki že davno žele, da se z Ogri govori odločna beseda. Ali kaj bodo storile zdaj združene stranke? Ali se udajo? In če se ne udajo — kaj potem?

Svedsko-norveški spor rešen.

Posvetovanje med švedskimi in norveškimi odposlanci v Karlstatu, o katerem smo poročali že zadnjič je imelo uspeh. Poroča se, da se je doseglo v vseh točkah sporazumljenje.

V Makedoniji.

V Makedoniji je bilo zadnji čas skoro 200 ljudi ubitih. Polovico umorov so zagrešile turške čete, ki se vedno bolj množijo, dasi niso organizovane in so postavljene iz ubeglih zločincev. To dokazuje kako nujno je potrebno, da se že vendar enkrat usmili balkanskega vprašanja kaka evropska velsila. Čuje se, da so se sešli zastopniki balkanskih narodov v Carigradu, da rešijo pe reče vprašanje. Turki se tega boje.

Na Ruskem.

Odkar se je sklenil mir z Japonsko, se obrača tudi v ruski domovini nekoliko na bolje. Nemiri so zdaj zlasti v južnem delu države na Kavkazu, kjer vladajo žalostne razmere. Tartari in Armenci se koljejo med seboj in povzročajo ruski vladi velikanske skrbi. Mesto Baku, kjer se prideluje velika množina petroleja, je razdeljeno v Armenski in Tatarski tabor. Mahomedanci v Baku so se uprli proti temu, da se jih proglasi za provzročitelje nemirov in vale vse krivdo na Armence. V Baku vlada strašna beda. Pisarne in trgovine so zaprte. Cene živil, posebno mesa in kruha, so zelo poskočile.

Ljudska univerza.

V Bergamo ustanove ondotni katoličani ljudsko vseučilišče. Začeli bodo s poukom in predavanji 15. maja l. 1906. Sv. oče je poslal odboru prisrčno pohvalno pismo.

S Poznanjskega.

Poznanjski nadškof Stablevski je izdal naredbo, kjer povdarja, da morajo dušni pastirji gledati na to, da se noben otrok ne

odloči vsled pritiska staršev za kako drugo narodnost; priprava na sv. zakramente pa je popolnoma cerkvena zadeva in otroci se ne smejo pripravljati na njih sprejem v nemškem jeziku, če ga ne umejo. Škof duhovnikom strogo zapoveduje, da se vestno ravnaajo po tem navodilu. Nemška vlada vsled tega besni

Po vojski.

Jeli Nebogotov res kriv?

Admiral Nebogotov, ki je pripeljal zadnji del ruskega brodograja v nesrečno bitko pri Čušini, je bil tožen veleizdaje. Car ga je odstavil od pomorske službe. Nemški listi pišejo, da je Nebogotov nedolžen pri ogromnem porazu in pravijo, da je bilo vzrok to, da je razstrelivni prah postal na poti vsled vročine nerabljiv. To so morali preje vedeti, ker se je v Port Arturju ravno tako zgodilo. Moštvo Nebogotovega je obstajalo iz zgolj novincev, ki so unovačeni oktobra leta 1904. Predvsem se ti niso izpoznali pri topovih, ker se zaradi štedljivosti niso vadili v ostrem streljanju. Častniki in moštvo je celo pot jedlo samo osoljeno meso, malokedaj kaj svežega, sveže vode pa sploh nikoli ne. Ladje so bile tako preobležene z ogljem in drugim tovorom, da je močno oklepje prišlo pod vodo, nad vodo pa je bilo slabše; seveda se tako bili izpostavljeni uničujočim strelom. Nebogotov je ravnal človekoljubno, ni maral, da bi zastoj žrtvoval ljudi, ker je dobro vedel, da proti Japoncem nič ne opravi. Hotel je storiti konec neumni komediji. Kolikor glav, toliko misli...

Japonci še ne mirujejo.

Kljub temu, da se je sklenilo že davno med bojujočema državama premirje, je vendar napadel japonski admiral Kataga z dvema križarkama Petropavlosk (mesto severno od Vladivostoka), ga bombardiral, uničil več hiš in svetilnik ter oplnil zaloge. Japonci so uničili še dve ruski pristanišči. Vzrok je gotovo to, ker še niso bili obveščeni o skle njenem miru.

Na Japonskem.

Na Japonskem se je ogorčenje nad mirnimi pooblaščenici nekoliko poglobilo. Ko je pa prišlo na dan veliko poneverjenje pri vojni mornarici, se je tleča ogorčenost zopet razvnela in obrnila proti upravi vojne mornarice.

LISTEK.

Kdo je bil kriv?

(Josip Brožek.)

(Konec.)

Osojnikovka je videla moža, ko se je zgrušal na tla. Prestrašena je priskočila in vzkliznila: „Bog se me usmili! Sama sem kriva tega, ker sem tako slabo vzgojila sina!“

Po glavi ji je zašumelo in malo da ni omedlela. Vendar se je premagala, in šla iskat pomoči za moža. Poklicala je hlapca, da sta položila gospodarja, ki je le slabo dhal na postelji. Ko ga je ona močila z mrzlo vodo, je hitel hlapec po zdravnika.

Čez dalj časa se je Osojnik zavedel, odprl oči in se ženi, ki je stala ob postelji, bridko nasmehnil. Ena stran mu je vsled kapi popolnoma ohromela in ko je prišel zdravnik, je dvomljivo zmajeval z glavo.

„Preveč ste se razburili in si gotovo stvari gnali preveč k srcu, bodite zdaj mirni in se nikan ne begajte s spomini na pretekla stvari“, dejal je zdravnik ko je odhajal. Ženi pa je namignil, naj gre z njim vun in ji zunaj naročil, naj dá moža prevedeti, ker njegova zadnja ura ni daleč.

Nesrečna žena je začela jokati, da bi se je bil kamen usmilil.

„Pa menda vendar ne umrje — kaj mislite gospod doktor?“

„Vsejedno pokličite duhovnika, položaj bolnikov je nevaren, in če je previden, se mu to bolezn nič ne poslabša.“

„Kaj pa bom počela brez moža!“

„Saj imate odraslega sina“

„Seveda, toda ta — — —“ tu je žena umolknila, ker ni vedela, ali bi sina zagovarjala, ali tožila, ali kaj.

Zdravnik, ki je dobro poznal domače razmere pri Osojnikovih, je resno pripomnil: „Vidite, mati, kam pripelje otroke nespametna in slaba vzgoja.“ — —

Vest, da je Osojnika zadela kap, se je kot blisk razširila po vasi, ni marsikdo ni hotel verjeti te žalostne novice. Ko je pa zvečer stopal župnik z Najsvetejšim k Osojnikovim, so se prepričali vsi, da je žalostna vest resnična.

Osojnik ni več vstal s postelje. Slab je od dne do dne in videti je bilo, da dolgo ne more več biti, od onega osodnega dne je minilo štirinajst dni in Jože se ni pokazal niti doma v vasi. Bolni oče ni nikdar vprašal zanj in tudi žena ni pred možem nikoli izrekla njegovega imena, da se ne bi bolnik razburil in razjezil.

„Kje pa je Jože?“ vprašal je slednjič nekega popoldne Osojnik. „Čutim, da ne

dom več dolgo živ in rad bi še govoril z njim pred smrtjo."

"Nevem ničesar o njem", je odvrnila žena jokaje, "od onega dne ga nisem več videla."

Bolnik je molčal nekaj časa, potem pa dejal: Če umrem, predno pride, povej mu, da sem mu vse odpustil, kar mi je žalega storil in da mu zapuščam svoj blagoslov, ako se poboljša. Ako ostane kakršen je, ga bo zadela enkrat ostra kazen božja."

"Saj še ne boš umrl tako hitro."

"Vsako upanje bi bilo nespametno."

Na tem pogovoru je bolnik nekoliko usnul in zvečer je naznanil zvon vaščanom, da Osojnika ni več med živimi.

Jože ni prišel niti na pogreb svojega očeta. Osojnikovka je čutila ob tej priliki dvojno bolelost. Molila je za rajnega moža, spominjala pa se je vroče tudi sina, ki je morda že tudi v bedi in revščini končal žensko življenje.

Žalostni časi so se pričeli zdaj na Osojnikovem domu. Vdova je hodila s povešeno glavo sem in tja, pogosto jokala in izpraševala po sinu. In vendar ji je bil ta na večer po pogrebu tako blizu.

Zvečer onega dne, ko so pokopali Osojnika je neka temna postava prelezla pokopališni zid in hitela k sveže nasutemu

grebu. Bil je to Osojnikov Jože. Zgrudil se je na očetov grob in glasno vzdihoval: "Odpustite mi, dragi oče, odpustite izgubljenemu sinu!" Dolgo, dolgo je klečal ob grobu, slednjič pa se je splazil čez zid in izginil v temi.

* * *

Od tega časa ste minuli dve leti. Osojnikovka je imela sina že zdavnaj za mrtvega, vendar ji je velel neki notranji glas, da ga bo še videla na tem svetu.

In res — povrnil se je.

Nekega večera — bila je ravno druga obletnica Osojnikovega pogreba, je pri Osojnikovih nekdo potrkal na vrata. Osojnikovka je bila sama doma in je šla odpirat, meneč da je prišel hlapec, ki se je mudil nekje na vasi.

Ko je odprla vrata, se je pokazala pred njo visoka postava, nekdo jo je zgrabil za roko in vzkliknil: "Mati!"

"Jože", samo ta beseda je mogla spregovoriti presrečna mati in že sta se objemala z izgubljenim sinom.

"Nesrečni moj otrok, kod si hodil tako dolgo? Pojdi brž v sobo, da ti dam kaj večerje, saj vem, da si lačen."

V sobi je pokleknil Jože pred mater, povzdignil roke in s solzami v očeh prosil:

"Odpustite, mati, izgubljenemu sinu, ki se je poboljšal in povrnil ves drug kot je šel od doma."

"Odpuščam ti, kot ti je tudi umirajoči oče odpustil."

"Oče odpustil? Tedaj me ni preklel? Oj hvala vam, mati, tisočera hvala", vzkliknil je poboljšani sin in začel pripovedovati materi, kako se mu je godilo, odkar je zapustil rodni kraj.

"Onega groznega dne sem bežal v gozd in se skrival tam toliko časa, da se očeta zagrebli. Vžival sem jagode in maline, druge hrane v tem času nisem pokusil. Zvečer po pogrebu sem prišel po slovo na očetov grob in odšel po svetu. Stopil sem v službo pri neki pobožni rodbini, in ker sem se pošteno obnašal, so me radi obdržali pri sebi dve leti. Dalje časa pa nisem mogel tam ostati, ker mi srce ni dalo prej miru, dokler nisem zadobil od vas odpuščenja."

Sosedje so le slabe verjeli Jožetovemu poboljšanju. Vendar pelagoma so se sprijaznili s to mislijo, ko so videli, da Jože ne zabaja nikamor drugam kot na polje in na očetov grob, kjer je dolgo molil in jokal.

Gostilec se je ogibal in postal je eden najboljših in najmodrejših gospodarjev v celi vasi. — — — — —

Razgled po domovini.

Deželni zbori. Koroški deželni zbor je sklican na dan 11. oktobra, štajerski na dan 17. oktobra, goriški in kranjski na dan 25. oktobra.

Duhovniške izpremembe v ljubljanski škofiji. Premesčeni so: č. g. Josip Žagar, župni upravitelj v St. Lovrencu ob Temenici, za upravitelja v Peče; č. g. Anton Oblak, kapelan v Srednji vasi v Bohinju, za upravitelja v Sent Lovrencu; č. g. Frančišek Steržaj, kapelan v Škofji Loki, za kapelana v Srednji vasi.

Podeljena je župnija Smartno pod Smarno goro č. g. Janezu Lesarju, župniku v Pečah.

Umrl je v Moravčah vpokojeni župnik vč. g. Fran Plešk o. Pogreb je bil v nedeljo popoldne 1. oktobra.

† Poslanec Žičkar. V četrtek 28. septembra je z Dunaja prišla vest, da je ondi prejšnji večer umrl državni in deželni poslanec č. g. dekan Jožef Žičkar. Imel je že več časa raka na jetrih. Bolchal je že od spomladi na zlatenici. Dasi se mu tovariši in prijatelji prigovarjali, naj išče leka in zdravja v primernih toplicah, upal je pokojnik vedno, da trdnan njegova narava pre-

maga bolezen. Mnoga opravila niso mu dala pokoja, kot vesten poslanec in duhovnik je do zadnjega izvrševal razne svoje posle. Še zadnje nedeljo je doma na Vidmu opravil božjo službo. Dasi je čutil svojo nevarno bolezen, vendar se je drugi dan odpeljal proti Dunaju, da se udeleži seje drž. zbora. Med potjo se je ustavil v Gradcu, kamor ga je spremljal zvesti mu prijatelj g. dr. Janekovič, da se posvetuje še s tamošnjimi zdravniki. Kakor je blagi pokojnik pravil na Dunaju poslancu Žitniku, so zdravniki že v Gradcu konstatovali smrtno nevarnost njegove bolezni. A ni se dal pregovoriti, da bi se vrnil domov. Hotel je na vsak način izročiti še dve prošnji v poslanski zbornici ter osebno izposlovati pri osrednji vladi odškodnine za svoje ožje rojake, katere je nemško časopisje razupilo kot "telovaje in roparje", ki pa so po več tednov in mesecev vsled nerodnosti, lahkovernosti in zlobnosti gotovih oseb ponedolžnem sedeli v preiskovalnem zaporu. — To ga je močno peklo in bolelo. Prosil je svoje tovariše, ki so ga opetovano obiskovali, naj store potrebne korake za nedolžne žrtve. V torek zjutraj je še s težavo prišel v zbornico, kjer je vsled slabosti omedlel in se zgrudil.

Priskočila sta mu na pomoč poslanca, zdravnik dr. Ellenbogen in dr. Kindermann. Pripeljali so ga v njegovo stanovanje pri oo. piaristih, kjer je drugi dan izdihnil plemenito svojo dušo. — V zadnjih trenutkih so ga obiskovali njegovi tovariši-poslanci, osobito mu je bil tolažnik v zadnjih urah blagi poslanec dr. Stojan, ki je več let bival z njim pod eao streho na Dunaju. Mirno je trpel v svoji bolezni — imel je raka na jetrih, mirno in udano je previden s sv. zakramenti za umirajoče izdihnil svojo dušo. V petek sta prihitela na Dunaj pokojnikova soseda in prijatelja gg. župnika Cerjak iz Rajhenburga in Renier iz Krškega, a našla sta prijatelja že na odru. Državnozbornski klub "Slovanska zveza" je izdal mrliški list in položil na krsto venec s slovenskimi trakovi. — Pokojnik se je rodil l. 1846. v Rajhenburgu ob Savi in bil torej v 60. letu svoje starosti. Prva njegova služba je bila v Celju, kjer je bil mestni vikarij. Največja njegova zasluga je, da se šolske sestre v Celju ustanovile slovensko šolo za celjsko okolico. V svoji drugi službi kot župnik v Vitanju je ustanovil posojilnico, v svoji tretji službi kot dekan na Vidmu posejilnico in

društvo „Sava“, kateremu je bil načelnik. V štajerski deželni zbor je bil izvoljen kot naslednik Jermanov koncem leta 1896. za kmečke občine brežiškega okraja; v drž. zboru je od l. 1897. zastopal peto kurijo za Spodnje Stajersko. Bil je tih miren in blag značaj, zvest prijatelj, vzgleden duhovnik, kot poslanec pa skrajno vesten in neumorne delaven. Vozil se je skozi vsa leta redno ob petkih ponoči domov in se vračal navadno zopet ponoči od ponedeljka na torek na Dunaj. To ni mala muka za človeka pri 60. letih. Med tovariši je bil jako priljubljen vsled svoje ljubeznjive skromnosti. Dragemu pokojniku želimo večno plačilo pri Bogu za mnoge njegove skrbi in dobra dela, slovenskim štajerskim rojakom pa vrednega mu naslednika! — V petkovi seji državnega zbora se je poslanec dr. Susteršič s toplimi besedami spominjal prerano umrlega dragega in ljubljenega tovariša. Tudi zbornični predsednik grof Vetter je našel sočutne besede v slovo. Ministri in druge ugledne osebe so izrazili svoje sožalje „Slovanski zvezi“. — V petek pop. ob 4. uri je poslanec dr. Stejan v spremstvu deseterih duhovnikov blagoslovil truplo v cerkvi oo. piaristov, kjer se je zbralo veliko število ministrov, poslancev in drugih odličnjakov; zvečer se je truplo prepeljalo na Videm, kjer se je v ponedeljek vršil pogreb velesijajno. Devetinšestdeset duhovnikov ga je spremljalo na zadnji poti. V cerkvi je ginljivo govoril dr. Medved, cerkveno opravilo je opravil opat Ogradi, ob odprtem grobu je govoril poslanec Robič. Naj mirno počiva blagi in vrli mož, v domači zemlji, katero je ljubil iskreno.

Gospoda proti kmetu. Kmetje v ljubljanski okolici so sklenili podražiti mleko. Nastal je velikanski hrup proti temu. Ljubljanski župan Hribar je v občinski seji strastno pobijal ta sklep kmetov in svetoval meščanom, naj mesto kave pije raje čaj ali čokolado. Isti Hribar, ki je tako oblastno nastopil proti kmetu, se ne upa črhiniti besede proti mesarjem, ki so tako silno podražili meso. Seveda saj so mesarji po večini liberalci in pri volitvah gredo s Hribarjevo stranko. Zato tudi smejo dražiti meso brez vsakega odpora magistrata. A tudi druga gospoda se huduje nad kmetom radi podražanja mleka. Te dni se je neki premožen gospod izrazil v večji družbi takole: „Hudič je tisti, ki zagovarja in pomaga kmetu“. — Kmeta pozna liberalna gospoda samo ob času volitev, drugače smo ji pa trn v peti. Zapomnite si to kmečki posestniki!

Gorenjske novice.

* **Iz Mengša.** Dne 10. septembra je priredilo naše izobraževalno društvo lepo igro „Dve materi“. Najprej so dekleta zapele par pesmij, potem pa je občinstvo, katerega je bilo jako veliko, v lepih besedah pozdravil mladenič Franc Šmon. Naj iz lepega govora navedemo samo par mislij: Čudno se vam zdi, da vas pozdravlja kmečki fant, ne pa kak izurjen govornik. Res je, naših delavskih rok ne kvarijo svitli diamanti, pač pa trdi žulji znamenje težkega dela. A vkljub temu pa imamo tudi mi priprosti fantje poguma nastopiti pred občinstvom, nastopiti tudi pred izobraženimi ljudmi. Lepa je naša slovenska domovina, pa tudi se moramo prizadevati, da postanemo vredni njeni sinovi. Mladenci bodimo branitelji in osvoboditelji svoje domovine, in izobraženega, svebednega naroda ne boede premagal nikdo! — Nastopile so to pot same dekleta iz Mengša. Posebno moramo pohvaliti grofice in hčer, Stano in kraljico. Minka Hribarjeva je igrala res pretresljivo. Čisti dobiček se je obrnil za napravo novih instrumentov tamburaškega zbora. Sedaj se pripravljajo Rodičanke za lepo igro: Grad in koča.

* **Iz Zabnice.** Silna draginja drv vlada pri nas. Od leta do leta so dražja. Domov postavljenih velja 1 seženj drv, dolgih 28 col, 20 K in tudi več. Neverjetno, a resnično! In kakovost njihova še ni najboljša! Kupujejo jih celo najtrdnješi kmetje. Pa saj jih še za tako drag denar skoraj ni dobiti! Če jih pol leta preje ne naročiš, ostaneš prazen. Ne bo skoraj drugače, da bomo morali dati peči prenarediti in potem začeti s premogom kuriti. — V naši sosesčini v Sr. Bitnjem, župnije šmartinske, je pred nedavnim neki mož postal žalostna žrtev alkohola. Tri dni je baje le žganjaril brez jedi. Raznesla se je pa govorica, da ga je žena ubila, ker je lonec vanj vrgla. A sodnijska komisija je dognala, da je mož umrl vsled preobilo zavžite pijače. Zapustil je več nepreskrbljenih otrok. Nauk: Boj žganju! — Letina je vobče prav dobra. Pšenica in krompir sta se izvrstno obnesla; ajda in fižol pa nekoliko manj. Sadja ni nič.

* **Izlet šenčurskega izobraževalnega društva pri Kranju na Trsat** je bil dne 13. septembra t. l. res povsem zanimiv. Imeli smo krasno vreme tako, da smo izvršili lahko vse svoje načrte. Na Trsatu so z velikim zanimanjem poslušali romarji krasen pevski zbor mož in mladeničev, ki so pod vodstvom našega požrtvovalnega g. pevovodja peli jako lepo pri slovesni peti sveti maši, ki jo je daroval č. g. župnik Hönigman iz Kroke. Nad vse zanimiva je bila šele vožnja v Opatijo. Ko so pričeli naši pevci peti različne narodne

pesmi so od vseh strani prihajali potniki na krov in prosili, naj zbor še nadalje poje. Pevci kar niso smeli prejenjati s popevanjem krasnih narodnih pesmi. Peljali so se takrat na istem parniku še Srbi z metropolitom, ki so bili v Ljubljani na Prešernovi slavnosti in ti so zaklicali v slovenskem jeziku: „Živeli bratje Slovenci!“ V Opatiji so naj jako vljudno sprejeli; cene za jed in pijačo pa niti tako niso bile visoke kakor na Reki. Kje na Bledu bi bilo vse gotovo za polovico dražje.

* **V nedeljo dné 8. oktobra** priredi kat. slov. izobraževalno društvo v Šenčurji pri Kranju javno ljudsko veselico. Pričela se bo ob 4. popoldne. S to veselico bo združen velik srečolov; vstopnina bo prosta. — K obilni udeležbi vabi že sedaj odbor.

* **V nedeljo 24. septembra** je predilo šenčursko izobraževalno društvo izlet v Cerklje. Nadebudni mladeniči cerkljanski in udje šenčurskega izobraževalnega društva so se prijazno pozdravili in se potem pošteno zabavali do poznega mraka.

* **Dol pod Ljubljano.** Po občinskih volitvah! Naše prerokovanje se je izpolnilo: pijača je delala volitve. Že na predvečer je Johan iz Beričevega pripeljal velik sod vina. O tem vinu se pripovedujejo skrivnostne reči. Od liberalne strani se je agitiralo kot ponavadi z lažmi, grožnjami in menda celo podkupovanjem, zato še nismo govorili zadnje besede! Johan je zadnji dan letal s svojo gardo po hišah do 2. po polnoči; pri agitaciji mu je pomagal novi častni občan. Čast mu. Ta se je menda izrazil, da so le Beričevci in Dolani sami presvitljeni in napredni, drugi v fari pa še daleč zaide! No pa se res mnogi liberalci na volišču pokazali svojo naprednost in omiko na poseben način. Kakor besni so vpili, bruhali najgrše zabavljice in se kakor obsedeni zaganjali v mirne ljudi. Pa tem še ni toliko zameriti, ker veliko jih je bilo iz sosednih far — nalagani in bahujskani niso vedeli, zakaj se gré: sicer ne bi mogli vpiti: „Kmet naj veli kmeta“, ker je katoliška stranka imela za kandidate same poštene posestnike domačine, liberalci pa so volili nadučitelja Reicha, ki je kajpada kmet vseh kmetov! Res je torej le pesek v oči, kar so govorili pred volitvami, da Reicha ne bodo več volili, naj torej spregledajo tisti, ki so jih vjeli. Za vse surevosti na volišču, kakoršnih Dol še ni slišal, so pa odgovorni liberalni voditelji, to je sad njihovega dela, ki jim ni v čast! Katoliški volivci so od prvega do zadnjega bili mirni in trezni, le tako so preprečili, da ni nastal hud pretep. V 3. razredu so odločevali tujci; da ni bilo med nami nekaj judežev in strahopetcev, ki so ostali doma, bi tudi v 3. razredu zmagala pravica in resnica. V 2. razredu, kjer so

trdni posestniki, so seveda z veliko večino prodrli katoliški močje. Tako se je kakor vselej pokazalo tudi tu, da gresta vera in omika skupaj liberalizem pa posurelost skupaj! Toliko za enkrat!

* **Umrli je** 17. septembra Franc Hafner vsled poškodb na nogi, ki mu je bil povzročil voziček v kamenolomu na Mirci.

Jeseniške novice.

* **Otroški vrtec družbe svetega Cirila in Metoda na Savi** je bil slovesno otvorjen dne 17. septembra. Blagoslovil ga je v navzočnosti mnogeštevlnega občinstva g. msgr. Tome Zupan. Po blagoslovu se je občinstvo zbralo v salonu strokovnega društva „pri Jeleni“, kjer je g. župnik navzočim lepo razložil Slomškov rek: Sveta vera je luč — Beseda materina je ključ — Do prave narodne omike. Gospod msgr. Tome Zupan je stariše opozorjal, naj pridno pošiljajo svoje otroke v vrtec. Nato je sledila mala veselica, pri kateri so otroci z deklamacijami in prizori zares očarali občinstvo. Nova stavba vrtca je prav ukusna; notri sta dva vrtčeva razreda, tudi vrtnarici imata stanovanje v tem poslopju. Družbi sv. Cirila in Metoda moramo biti v resnici hvaležni, da je v verskem in narodnem oziru tako nevarnem kraju zgradila stavbo, kjer se bo otrokom v zgodnji mladosti vcepljal verski in narodni duh. V prejšnjem vrtčevem prostoru otvori družba v kratkem en razred za otroke iz Jesenic.

* **Tovarna na Savi** vedno bolj raste. Sedaj gradi novo tovarno žičnikov in novo Martinovo peč. Električna železnica iz Save na Javornik bo stekla meseca oktobra. Vodno moč za novo železnico je tovarna napeljala čez Možakljo iz Radovne.

* **Razveselila nas je** Slovenčeva številka z dne 16. septembra, v kateri beremo, da se bo ustanovilo na Jesenicah društvo „Orel“, ki bo gojilo telovadbo in stalo na narodni in verski podlagi. Upamo, da se bo društvo ustanovilo, saj je za naše razmere tako potrebno.

* **Veselico priredi** katol. delavsko društvo na Savi, v nedeljo dne 8. t. m., v svojih prostorih pri Markotu. Vprizorila se bo veseloigra „Car in tesar ali župan sardamski.“ Po predstavi prosta zabava, med katero nastopita tamburaški in pevski zbor. Začetek ob 8. uri zvečer.

* **Strele.** V Bohinju je 25. septembra zjutraj tresčilo v cerkev sv. Duha ob jezeru. Strela sicer ni užgala, pač pa je zvonik razkrila, polovico strehe vrgla na tla in razmetala narazen, poškodovala zidovje, uničila v cerkvi dva altarja in napravila škode nad 2000 K.

Dolenjske novice.

Iz šentrupertske - mokronoške doline.

† **Novo šolo v Mokronogu**, so blagoslovili v začetku šolskega leta. Stavba je prostorna, sobe visoke in zračne; sedaj podučuje pet učnih moči, pa v kratkem dobimo še eno. V doglednem času pa bo ta velika šola premajhna.

† **Letina** bo po vsej dolini dobra. Sbil, trgovec v Mokronogu, ima na njivi krompir, katerega tehta en sam skoro 1 kg.

† **Trgatev** se je že pričela; nekateri imajo grozdja dosti, drugi pa skoro nič.

† **Nov šamotni tlak** polagajo v farni cerkvi šentrupertske, delo je naravnost krasno! Sedaj pa je ni na Dolenjskem lepše neveste!

† **Luteranske knjige** in sveto pismo je prodajalo neko človeče po dolini. In vedno je pristavilo: „Le skrijte, veste duhovni nič nimajo radi, da bi vi to brali.“ A tako! Hudobija se boji luči! Ljudstvo pokaži takim sleparjem vrata, s knjigami pa v ogenj, tako uči sv. cerkev!

† **Gorke kopeli** je odprl v Mokronogu g. Penca.

† **Čudno je pa le**, da je občina v stari šoli dala eno sobo za cerkvene stvari, sedaj pa je zopet isto sobo vzela in misli tam nastaniti občinsko pisarno. Kdo pa dela to? Ali imajo v Mokronogu sami tujci besedo? Ali ni več nobeden domačin, in naj si bodi še tak davkoplačevavec? Prosimo pojasnila! Bo trebo malo podrezati!

† **Za 80.000 K** gozda je prodal g. Mavsar, vsega bodo Lahi skuhali v oglje.

Iz litijskega okraja.

† **Zlata poroka.** Za podružnico Breg v šmartinski župniji je bil 24. septembra imeniten dan. Ta dan sta praznovala Jurij in Marija Ponebšek svojo zlato poroko. Gospod dekan A. Žlogar je imel ganljivo cerkveno slovesnost. Cerkev je bila krasno ozaljšana, svatje so se zbrali v obilnem številu; zlatoporočenca sta bila zdrava in čila: ona v narodni noši, on, ki je že 25. leto tudi cerkveni ključar, se je vesel opiral na zlatoporočno palico, poklonjeno mu v spomin. V cerkvenem govoru je preč. gospod dekan omenjal smrtnih nevarnostij, v katerih sta bila poročenca, požarja na Bregu, ko je pogorela vasica, a v sredi vasi je ostala popolnoma nepoškodovana v ognju sveto razpelo. Po cerkveni slovesnosti so imeli domačo veselico, katere so počastili sorodniki iz Ljubljane, tržani litijski, znanci in prijatelji ter vsi oči 4 domači duhovniki. Kot ključar si je pridobil za cerkev zlatoporočenec obilo zaslug, zlasti za popravo in prekritje zvo-

nika. Omeniti še moram, da je bil pri maši cerkvenik njegov sin, a strežnik njegov vnuk. Postavil je tudi na lastne stroške kapelico na Bregu. Blagima zlatoporočencema kličemo: Bog vaju živi še mnogo let! — Po Šmartnem se je začel širiti tifus. — Začela se je vinska trgatev, ki je po Sv. Večeru letos dobra, po Preski pa dosti slabjša od lani. Vino bo pa vsekakor boljše od lanskega. — Deželna vlada je odpravila pasji kontumac za litijski okraj. — Šolske vesti. 5. razrednico v Toplicah se razširi v 6. razrednico in 4. razrednica v Zagorju v 5. razrednico. — 18. septembra je šel posebni vlak iz litijske dekanije na Brezje. Bilo je prav lepo. Udeležnikov je bilo 390. Vse je vodil in oskrbel č. g. župnik Koblar. Cena je bila 3 K 60 v. Na Brezji sta bila dva govora; slovesna sv. maša. Z ljudmi so šli tudi štirje gg. duhovniki. — Za 1000 kron škode pri živini je bilo v kratkem času v našem okraju. Na Prežganjem se se ponesrečila tri živinčeta; v Kresnicah je pa na paši vol g. župnika pritisnil kravo tako k drevesu, da jo je zadel na vranico in je precej poginila. Res, nesreča ne počiva. — V ljubljanskem zaporu je zblaznel 20. septembra 40-letni postopač Bernard Pekovec, doma iz Prežganja. Začel je vpiti, trgati obleko in vse razmetavati. Z glavo si je zaletaval v zid in se poškodoval. Pripeljali so ga v opazovalnico. — V Šmartno se je preselil in nastanil na svojem domu č. g. vpokojeni duhovnik Ivan Brezovar. — Na Primskovo je pa prišel kot župnijski oskrbnik č. g. Anton Plešic, doslej kaplan v Št. Vidu. Domačemu gosp. župniku se žalibog bolezen vedno bolj hujša. —

Belokranjske novice.

† **V Čepljanah** so otvorili letošne nove šole. A nimajo še učitelja, ne šolskega poslopja. Najeli so namreč neko kmečko hišo v ta namen. Baje se podučuje sedaj samo še verouk.

† **V Starem trgu** je razpisana služba nadučiteljeva, ker je gospod Gross začasno upokojen.

† **Ponarejen denar** so dobili v Starem trgu v trgovini g. Butala. Kdo ga je semkaj zanesel, se ne ve.

† **Poslanec Pfeifer** je obiskal Belokrajino v zadnjem času. Prišel je tudi v poljansko dolino, kjer je povedal, kake korake je storil glede vodovoda, raznih tukajšnjih cest, brzejava in kako te stvari obstoj pri raznih oblasteh. Ob odhodu iz Starega trga se je neko napol živo revšče s svojimi nagnjitimi pljučami napenjala kakor kaka žaba, da bi žvižgalo. Bržkone se uči žvižgati sam sebi že naprej nagrebno.

† **„Tri fare“ pri Metliki.** Ta sloveča božja pot na Belokranjskem bode k

letu vsled požrtvovalnosti Rosalničarjev, posebno pa g. župana Matjašiča, dobila lepše lice. Obzidje okrog pokopališča je že popravljeno. Spodnja cerkev se sedaj popravlja in je tlakovana že do polovice s šamot-tlakom. Treba se bode ozreti še po oltarju. Zato pa treba denarja. G. župan Matjašič in pa gospod Martin Starc iz Čuril imata od deželne vlade dovoljenje, da pobirata prispevke. Torej na delo za čast trifarske Marije vsak po svoji moči! Naj ne bode nikomur žal krajcarja ali kronice, ki bi jo dal za olepšanje kraja domačega, kateremu ni para daleč naokoli. Sliko „Treh far“ je zadnjič prinesel „Domoljub“ — Drugič jo bode prinesel v drugi obliki.

† **Svoji k svojim** glasi se napis nad vratmi „kmetijskega društva“ v Metliki. Ali mnogi pač pridejo v društvo — a ne kupit, ampak posoditi denar, da gredo drugam kupovat! ali pa kupijo drugje za denar a v društvu — na vero! Ali je to lepo? Bodimo možje, ne pa šalebarde, da se bi potem drugi norčevali iz nas!

† **Lepa je ta.** „Lažnjivec“ se danes sme vsakemu človeku reči in vsako sodišče oprostí takega žaljivca. Radi bi znali, ali bi oprostili tudi, če bi se kakemu sodniku reklo take?

† **Liberalci bi radi** napravili — kaplane! Kje? V Metliki. Radi bi takih, da bi se iz njih pri polnih čašah natrkani norčevali in delali zoper kmete tem lažje, kolikor bolj bi se pila bratovščina. Če pa hočete, da bodo kaplanje po vaši volji nazaj hodili — pa dajte za maše in pojdite tudi k sveti maši — potem vam tudi teh želj ne bo treba.

† **Obstrelil** je neki financer v Radovičih svojega tovariša, ko je v šali meril nanj. Ranjen je skozi uho do ust.

† **Iz vode** rešila je M. Nemanič iz Božakova otroka K. pri sv. Martinu pri Metliki, ko je ležal že brez zavesti v kalu. Pazite na otroke!

† **Ponesrečil se je** v Ameriki v Evelethu. Minn. Pavel Štavadhar iz staro trške župnije pri Poljanah. Povezil ga je vez poln železne rude ter ga usmrtil na mestu. —

Z ribniške zemlje.

† **Tudi v Dobropoljah** je Mardružba začela s predstavami. V nedeljo 24. septembra so prvikrat nastopili fantje iz Marijine družbe v šalji igri „Kmet-Herod“ Oder se postavili pod prostornim župnijskim kozolcem. Za prvi nastop fantov — vsa čast! Maskiranje, katero je drage volje oskrbel prijatelj iz Vel. Lašč, je bilo naravnost izborno. A tudi dekleta niso zaoštele: Slišali smo fino prednašanje Gregorčičeve pesmi „Rabeljsko jezero“; izmed pevskih točk naj omenim dvospiev „Divja ro-

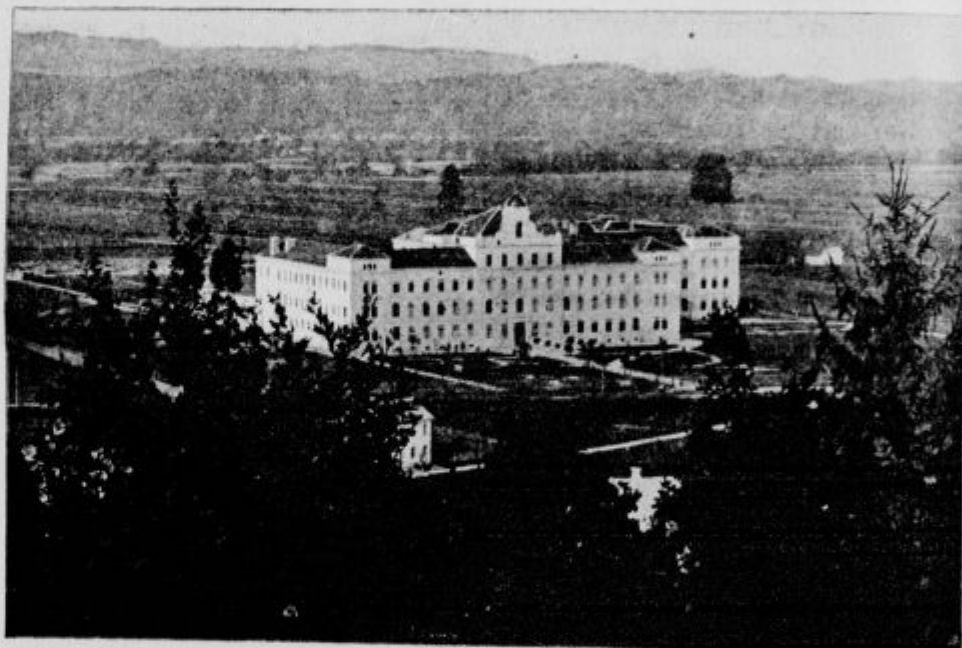
žica“ in II. venček Ferjančičevih narodnih pesmi. Vstopnina za stojišče je bila le 20 v in vendar smo več Dobropoljcev pričakovali. Premalo smisla in zanimanja za pošteno zabavo! V kratkem, kakor čujemo, nameravajo ustanoviti izobraževalno društvo. Tako bo prav!

† **„Narodovi“ poštenjaki.** Iz Strug je odšel liberalen trgovec in krčmar, ki je pustil več neporavnanih računov.

† **Cerkvena slavnost visoko v gozdu.** Dne 27. septembra je blagoslovil ribniški dekan g. Dolinar v Črnem vrhu kapelico karmelske M. B., parno žago in hišo za delavee, kar sta postavila brata Jožet in Jakob Klun iz Ribnice. Kapelica je lično napravljena. Kip M. B. je 175 cm visok in bi bil v kras vsaki cerkvi. Le škoda, da stoji ta lepa kapelica v gozdu. Ustreženo bo pa delavcem da bodo o sla-

letos krompir. Take debelega in zdravega že skoro ne pomnimo in vendar je bilo spomladi tako „cajhnanje“ nad neugodnim, mrzlim in deževnim vremenom, češ, vse bo poginilo v zemlji. Toraj nikar ne „cajh-najmo“ spomladi nad nebeškim gospodarjem, temveč jeseni se toliko bolj zahvalimo Boga za letino, ako je spomladi slabe k z alo. — Opomba „Cajhnamo“ mi R b a n čanje, drugi pa javkate, godrnjate in jamrate in bogve kaj še vse.

† **Amerika — delavci — ro-kodelci.** Kdor le more, gre od nas v Ameriko, možje, žene, fantje, dekleta še celo otroci. Radi tega je občutno pomanjkanje delavcev in rokodelcev. Vsi ti hočejo imeti prav dobro plačo in gosposko hrano, pa še ga težko dobiš. Rokodelci najbolj navadne vrste se puste prositi kot bi bili največji umetniki, da umetnika dobiš ložej kot na-

Škofovi zavodi v Št. Vidu nad Ljubljano.

bem vremenu ob nedeljah in praznikih šli molit v kapelico.

† **Nesreča.** Dne 29. septembra je bukev zlomila nogo Janezu Komanu, domače Spelknemu. Odpeljali so ga precej v ljubljansko bolnišnico.

† **Umrli je** gospa Cecilija Göderer, mati graščinskega oskrbnika v Ortneku. Doživela je 74 let in je svojih otrok otrok otroke. Čudno, toda lepo se nam ni zdelo, da se pogreba ni udeležil skoro nihče onih, ki so vedno dobivali veliko pomoč po dobrotnem oskrbniku.

† **Namesto k liniji, k črni vojski.** Na Veliki Slevici je te dni umrl mladenič, ki bi imel iti to jesen k vojakom. Zapustil je mnogo premoženja in šel mesto k vojakom v črno zemljo.

† **Lani jabolka, letos krompir.** Kakor lani jabolka, tako je obrodil

vadnega slamnatega krovca. Nekje so zidarji kar popustili stavbo nedovršeno, kjer so demači tudi poprijeli za delo, katero so tudi razumeli, ker so želeli, da je stavba prej končana. Vse zvišuje plače svojim izdelkom, če pa kmet vzdigne ceno le za sold, je že vse nad njim, češ da edira. Bomo šli, potem bote pa kamenje jedli.

† **Kakšna je zdaj gregorška cerkev!** Vsa prenovljena zunaj in znotraj, same zlato so pustili še staro in še precej novega dodali. Okraskov ne bomo naštevati le podobe hočemo pogledoti. V presbiteriju pride v bogato okrašen okvir prenovljena lepa prejšnja podoba sv. Gregorija, na stropu v štirih trikotih so pa podoba Srca Jezusovega, Jagnje božje, pelikan in kelih s hostijo. Spodaj v cerkvi ste na zid naslikani dve veliki podobi sv. Družine in sv. Antona padovanskega. Pod orgljami na

na vsaki strani je lepo zloženo raznovrstno orodje. Prižnica, oba stranska altarja in omara za orglje so stenskim barvam in olupšavam primerno prenovljeni. Cerkev je zdaj tako lepa, da bi se lahko postavila v vsako mesto.

† **Tudi sodražka cerkev** se je prav primerno in okušno ozaljšala. Na stropu je na novo naslikana farna patrona sveta Magdalena pred vstalim Zveličarjem, v ladiji na žensko stran bodo pa naslikali podobo sv. Družine.

† **Romarska cerkev pri Novi Stifiti** bo izgubila dva stara, preperela stranska altarja. Namesto njih se bode postavili dve novi umetno izdelani spovednici, nad kateri prideti podobni izgubljenega sina in spokorne Magdalene. V sprednjo večjo v globine pa pride na zid slika Marijinega Oznanjenja.

Notranjske novice.

— **Iz Vipave.** C. kr. finančno ministertvo je z odlokom, z dne 21. t. m., št. 67.460 na od 12 občinskih predstojnikov davčnega okraja Vipava podpisano in po poslancu dr. Žitniku vloženo prošnje z dne 13. septembra 1905 sporazumno s k. ogrskim finančnim ministerstvom dovolilo, da se smejo v občinah davčnega okraja Vipava še v tekočem letu, t. j. do vstetega 31. decembra 1905 pri izdelovanju žganja uporabljati doma pridelane sveže fige po doslej veljavnih določbah.

* **Umrli je** v Stari Loki, dne 19. septembra, posestnik in škafar Juže Žagar v 44 letu svoje starosti. Bil je vseskozi dober in krščanski mož, je povsod priljubljen, kar je pričal posebno njegov lep pogreb. Pevci so mu zapeli na grobu dve žalostinki. Počivaj v miru!

— **S Pivke.** Dne 23. septembra je bila blagoslovljena nova dvorazredna šola v Trnji. Za drugo učno mesto je imenovana izprašana kandidatinja g. Katarina Smerdel iz Postojine. Pogorel je 23. septembra po noči ob 9. uri na Javerniku hlev kneza Windischgraetza. Kako je ogenj nastal se ne ve. V Paličji pri Št. Petru iščejo krovca (za strehe s slamo.) Dela bode imel za več mesecev. Naj se oglasi pri vaškem oskrbniku. V Trnji popravljajo pokopališče. V Trnji bi bil potreben en stražnik, da bi bilo bolj poskrbljeno za ponočni mir in red. Vreme imamo deževno — tako da ne morejo ljudje krompirja spraviti ter žita usejati. V Št. Petru bode imeli sv. misijon. V Trnji pa možje duhovne vaje.

— **Gorenje pri Postojni.** Najbrž ni bilo v Vašem cenjenem listu še nobenega dopisa o naši zakotni vasi. Da svet izve,

kako dobro ljudstvo biva tu, naj služijo te vrstice v pojasnilo. — Ljudsko srce se kaže posebno pri popravi cerkva. Dasi je ljudstvo revno in ima na vse strani obilne stroškov in je vas majhna, so vendar (silno) veliko darovali za popravo svoje domače podružnice. Popravljal se je stolp: na novo prekril, popravila se streha, cerkev se je zunaj in znotraj lepo osnažila, znotraj celo preslikala: vse to je veliko stalo in vse to je ljudstvo z prostovoljnimi doneski samo storilo: to zasluži javno pohvalo in naj jim bo na tem mestu izročena. Posebno se je odlikoval naš gospod župan Ivan Jerša, ki je sam daroval do 100 K. Hvala vsem! Bog povrni! Tudi Bukovljani so nam pomagali, hvala jim!

Od raznih strani.

Iz Amerike. Nekoliko nasvetov slovenskim organistom, ki žele priti v Zedinjene države v Ameriki. Že Rev. F. Šusteršič je v svoji knjigi „Pouk rojakom“ dal primeren nasvet organistom rojakom. Ker pa ta knjiga, dasi jako podučna in koristna, ni smela med rojake — ne vem zakaj — podam organistom par nasvetov. V kratkem času so se trije že oglasili, da bi radi dobili službo pri kaki slovenski cerkvi. Ravno ti oglasi so me dovedli do teh vrstic. Naj tedaj vsak slovenski organist, ako mogoče, dobi to knjigo in bere na str. 21 posebno. Že takrat pred dvema leti imele so slovenske župnije svoje slovenske organiste, in jih tudi imajo še sedaj vsaj večje. Po Rev. Šusteršičevih besedah nima organist pričakovati od cerkve več, kakor 30 dolarjev na mesec, a še to le po večjih župnijah, ki sta pa le dve in še te dve imata svoje organiste. Manjše, posebno šele nove župnije, nikakor ne morejo plačevati te svote; k večjemu bi se dobilo 15—20 dolarjev na mesec. Drugih postranskih, negotovih dohodkov ne računamo, kajti so, ali pa niso. — A s tem človek ne more živeti. Ne preostane tedaj drugega, kot poprijeti se dela. Delo, ne pa orgljanje i. t. d., dati ima tudi organistu glavni zaslužek, a plača, večja ali manja, ki jo dobi za orgljanje, podučevanje petja, čiščenje cerkve in eventuelno pozimi kurjava peči, mu je le za poboljšek. Delati tu v Ameriki ni sramotno, ampak častno. Naši organisti — da mi oprostite — merijo Ameriko preveč po evropsko. Mnogim bi se zdelo čudno, da bi se morali prijeti kakkega dela. Se radi dela sramujejo. Tega tukaj ni. Ameriški dijaki, če so revnejih starišev, v počitnicah delajo, da si zaslužijo potrebnega denarja za svoje študije. Poznam duhovna, ki je kot bogoslovec vsake počitnice delal v mlinu kot mlinarski pomoč-

nik. Sicer pa se našemu rojaku, sedaj doktorju zdravilstva, dr. Ivicu ni bolje godilo. Delal je trdo, se trudil predno je dosegel svoj namen. — Tedaj gg. organisti, ako mislite živeti v Ameriki ob samem orgljanju in poučevanju petja itd., se motite, ne hodite sem. O tamburanju itd. ni misliti tu, ako ne v večjih mestih — ko šele odraste mladina — ker po manjših krajih ima naš delavec utrujene in težke roke in ni za tako delo. V tem oziru bi znalo biti čez leta, ko odraste mladina, morebiti povsod bolje. Tedaj v tem oziru ne zgubiti poguma. Toda razumeti me morate dobro. Več ko človek zna, bolje zanj. Ako misli tedaj slovenski organist iti v Ameriko, naj se na organist. službo popolnoma nič ne zanaša. Obrne naj se tje, kjer imajo rojaki svojo cerkev in ne še organista, kajti, kjer so rojaki, tam je tudi delo. Ostrašiti se ne smejo nikakega dela, ki je tu splošno težko. Misli, dragi rojak, tudi če bi bil študiral celo pravoslovje na Dunaju, brez znanja angleščine, je tu pri nas tvoja edina rešitev delo, in še to težko. Pa tudi če znaš angleščino, pa nisi državljan, boš malo daleč prišel; vendar bolje znati, ko ne. Ako nisi za težko delo, ako nimaš poguma, srčnosti ter se težkega dela bojiš ali celo sramuješ dela, ostani doma. Ako si enkrat med rojaki, bodeš v kratkem dosegel svoj namen, in morda se ti bo bolje godilo, kakor si misliš, samo zanašaj se sam nase. Denar za vožnjo, malo poguma, in to kar znaš, prinesi s seboj, in če ti je sreča kolikanj mila, vse bodeš s časom dosegel, a brez dela ne. Da bi pa celo vprašal za denar, potreben za vožnjo, kakor je to storil nedavno ravno neki organist s Kranjskega, ni pri nas nihče tako „zelen“, da bi ti ga poslal. Pogum velja, ker v Ameriki ne bodeš od glada umrl. Pogum vam bode, slov. organistje, več pomagal, ko vsi inserati, na katere se tu malokdo ozira. Pridi sem za delom, kakor vsak drugi, vse drugo te čaka tu. Ako se ne bojiš dela, bodeš tu — seveda varčen moraš biti vselej — vedno bolj shajal, ko doma. Seveda liberalno obratih in nadahnjenih ljudi tu ne rabimo, jih imamo še preveč. Pošten, katoliški mladenič bode vselej in povsod dobro došel. Naši ljudje ne poznajo liberalnih čenč: delati in dosti zaslužiti, zato se mi brigamo. „Moli in delaj!“ to je naša deviza! Rojak.

Drobtine.

Devetkrat na novo zgrajeno mesto je mesto Martirano v Kalabriji. Potres ga je že osemkrat popolnoma razrušil. — Sedaj je sklenil občinski

svet, naj se v zadnjem potresu zopet do tal uničeno mesto na novo zgradi ob vznožju gore Molinara.

Bojne ladje v službi znanosti. Ob zadnjem solčnem mrku, ki je bil na južnem Španskem in v Alžiru popoln, so poslale razne države znanstvene ekspedicije. Najbolj so se odlikovale zedinjene države. Ameriški učenjaki so se vozili na bojnih ladjah, da opazujejo mrk. Med temi ameriškiimi bojnimi ladjami je bila tudi eklopnica. Zanimivo je, da je to ameriško bojno brodovje z učenjaki na svojih krovih bilo prvo, ki je po špansko-ameriški vojski obiskalo španska pristanišča.

Kako se godi ameriškim goljufom v ječi. Nedavno se prišli slučajno na sled, da prebivata dva hudečelca v st. louskih zaporih z ravnateljevim dovoljenjem v jako lepi ječi, opremljeni z vsem mogočnim komfortom. Takoj ko so to odkrili, sta se morala preseliti v bolj pripravne „sobe“. A nihče ne dvomi, da se čez nekaj tednov zopet povrtna v svojo lepo sobo. Moža sta dobila zaradi goljufije pet let in imata veliko denarja, ki ga jima „ameriška pravica“ ni mogla vzeti. Z denarjem se pa v deželi dolarja doseže, kar kdo hoče.

Umor in samoumor pred sodiščem. Ob priliki sodniške razprave, ki se je vršila pred nekim pomerjanskim sodiščem vsled obmejnega prepira, se je evčar Rohde tako razburil, ko se je razprava zanj slabo končala, da je zgrabil puško ter dvakrat ustrelil na nasprotnika. Obe krogli sta predrli mehgane hčeri kmeta Passova, da je bila takoj mrtva. Ena kroglija je ranila tudi sodnika Fischerja. Morilec se je na to sam usmrtil.

Japonsko poslaništvo pri papežu leta 1585. Leta 1549, so krščanski misijonarji prvič prišli na Japonsko. Dne 15. avgusta je došel sveti František Ksaver v luko Kangošino. V tem času je divjala na japonskih otokih državljanska vojska. Najprej se je krščanstvo razširilo na otoku Sibelnu, potem na otokih Goto, rahodno od Kjusina. Leta 1571. je bil krščan knez teh otokov in z njim 11.000 Japoncev. Leta 1579. je predlagal jezuita Vilignijani, da se svetemu edetu pokloni posebne odposlanstvo. Dne 20. februarja leta 1582. so se vkrcali z Vilignijanom trije japonski knezi na ladjo ter po triletnem potovanju dospeli v Rim pred papeža Gregorija XIII. Ko so se odposlanci leta 1590. vrnili nazaj na Japonsko, se je ondi zelo izpuemile stanje kristianov. V noči od 24. na 25. julija leta 1587. je podpisal naslednik miraljubnega Nebumonga, Taibosama, dekret, s katerim so bili izgnani iz Japonske vsi misijonarji; a leta 1612. je bilo prepevedano pristopati h krščanstvu. Prega-njanje se je vršilo okrog leta 1644. Leta 1640. so izgnali z Japonskega vse tujce. Šele začetkom druge polovice preteklega stoletja se je krščanstvo na Japonskem začelo zopet širiti.

Socialnodemokraško izkoriščevanje. „Gazzeta d'Asi“ priobčuje sledeče dne 15. septembra iz laškega rdečega taborja. „Sindicato operaio dei ferrovieri“ („Strekovna zveza železničarjev“) je

imela v preteklem letu 39.526 48 lir dohodkov iz prispevkov svojih članov, izdatki so pa bili: Nagrade in plače agitatorjem, sklicateljem posvetovanj, uslužbencem in darovi strankarskemu časopisju 40.915 lir. Brezposelni delavci so pa dobili velikansko vsoto 690 lir. Primanjkljaja so izkazali 1428 03 lir. Nadso-drugi so si torej zaračunali svoje „delo“ za železničarje z vsotico nad 40.000 lir!

Socialistično časopisje na Nemškem. Poleg osrednjega glasila „Vorwärts“ in enega znanstvenega imajo socialisti na Nemškem 55 dnevnikov, 2 lista, ki izhajata po dvakrat na teden, 5 tednikov, 1 dvatednik, 1 polumesečnik in 4 mesečnike; vrhu tega še 2 šaljiva in 2 zabavna lista.

Francoski čitateljski svet. Nekaj let je že na Francoskem v prodajanju knjig opaziti nazadovanje. Statistika knjig nam kaže sledeče številke: 1. 1899. je bilo prodanih francoskih knjig za 16.338.000 frankov, a 1. 1900. za 14.130.000 frankov, 1. 1901. pa le za 11.567.000 frankov. Mnogi so že iskali vzrokov. Predsednik društva „Cercle de la librairie“, Doen, pravi, da je vzrok vedno večje proizvajanje knjig. To ni več pisateljstvo, to je že fabriciranje knjig. Občinstvo pa se je navadilo bolj športov in nima več tolike prilike brati. Neki knjigotržec meni, da je vzrok hiperprodukcija knjig. Vsak dan dobi do 20 novih izdaj. Kar je včeraj razstavil za novo, mora danes umakniti. Zadnjih deset let se je število pariških knjigotročev podestorilo. Vsak izmed njih dobi na dan najmanj po deset ponudb za izdajo novih knjig. Najbolj nazaduje prodaja romanov. Temu je mnogo krive dnevno in periodično časopisje

Zanimivo knjigo s 1200 podobami zastonj in poštne prosto pošlje vsakomur na zahtevo svetovnoznani urar Maks Böhmel, Dunaj, IV. Margaretenstr. 38. V njej so vse novosti zlatnine in srebrnine. Böhmelova zaloga je največja v monarhiji in je bila ravno pred kratkim odlikovana z „Grand prix“ in veliko zlato svetinjo

**Knez nadškof goriški
† Andrej Jordan.**

Gorica, 4. oktobra. Metropolitanski kapitelj goriški naznanja z veliko žalostjo, da je danes zjutraj umrl prevzvišeni gospod metropolit nadškof Andrej Jordan.

Manifestacija v Brnu.

Brno, 1. oktobra.

Nemci se danes v Brnu priredili veliko manifestacijo za novo nemško univerzo, ob enem pa demonstracijo proti češki univerzi v Brnu. Že sinoči je prišlo v Brno mnogo nemških poslancev raznih strank, da svojim „tatiranim bratom“ na Moravskem izrazijo svoje simpatije in jim zago-

tove svoje pomoč proti „slovanskemu navalu“. Deset posebnih vlakov je pripeljalo v Brno nemške goste od raznih strani, da pomneže število demonstrantov in brnskemu mestu pritrdijo nemški značaj. Na čast gostom se sinoči brn. Nemci priredili velikansko baskljado pred „nemško hišo“, kjer so pevska društva zapela dve pesmi. V imenu nemških poslancev se je zahvalil dr. Erler iz Inomosta, ki je zagotavljal, da nemški poslanci od zapada, severa in juga ne zapuste moravskih Nemcev v narodnem boju. Med bakljado so se sinoči vršili razni izgredi; več oseb je bilo ranjenih. Danes imajo Nemci v svoji hiši zborovanje, na katerem bodo prisegali, da se boje edino le Boga. Boga pa se boji le isti, ki ima slabo vest. Komur vest ničesar ne očita, in se mu treba bati tudi ne Boga. Z ozirom na to nemško demonstracijo, katere se udeležujejo poleg dr. Derschatte, dr. Fommer, Stein in drugi nemški „veditelji“, Čehi pač niso mogli in tudi ne smeli križem držati rok. Priredili so v „Besednem domu“ manifestacijo za češko univerzo v Brnu. Danes se je pokazalo, da Brno ni nemško, pač pa pomembno mesto. Na tisoče in tisoče se je zbralo češkega občinstva pred „Besednim domom“, da izrazijo narodna svoja čustva na svoji zemlji, v stolnem mestu slovanske Morave, da protestujejo proti nemški oholosti, ki krati nenemskim narodom njihova naravna in v državnem temeljnem zakonu zajamčena prava. Vsi brnski Čehi brez razlike strank in stanu so bili danes zbrani na ulicah in na tisoče naroda je privrelo iz okolice, da pozdravi češke goste iz vseh pokrajin svetovavclavske krone. Ko so došli ob pol 11. uri nekateri slovanski poslanci z Dunaja, pozdravila jih je z burnimi klici množica pred kolektorom. Na drugi strani so prihajali nemški poslanci, katere je pozdravljala nemška množica. Orodniki, policaji in vojaki so imeli mnogo posla, da so vzdrževali red. Slovanski poslanci so se morali po stranskih ulicah voziti proti „Besednemu domu“, spremljala jih ob strani velika množica, da jih brani proti mogočnim napadom od nemške strani. Dame so jim metale sveče cvetje v vozove, množica pa je ves čas prepevala češke pesmi in klicala: „Na zdari!“. „Besedni dom“ je bil natlačen do zadnjega kotička, na stotine oseb pa je stalo pred „Besednim domom“, ki so neutrujeno pozdravljali posamezne pribeke. Zborovanje ali tabor je otvoril profesor češke tehnike v Brnu, Ursiny. Nato je dr. Bolin v daljšem, ognjevitnem govoru utemeljeval resolucijo, s katero češki narod zahteva od vlade drugo češko univerzo, in sicer v Brnu. Posl. Klofač je v imenu narodnih socialistov naglašal, da v boju za narodne pravice stoje na braniku tudi češki narodni delavci. Ravno v Brnu tvorijo češki organizirani delavci najmočnejšo falango češkega življa. Poslanec Barvinski izrazi Čehom simpatije v imenu rusinskega naroda. Posl. dr. Zitnik reče med drugim: Tretjč sem je v Brnu, da v imenu „Slovanske zveze“, torej v imenu

Slovencev in Hrvatov izražam pozdrave češkemu narodu na Moravi. Krasna je vaša domovina, slovanska Morava. Draga je vam zemlja vaša, a draga in mila je i nam Jugoslovanom, ker s slavnega Velebrada smo dobili prvega učitelja krščanske in slovanske prosvete. Čustva hvaležnosti so torej, da vam podajemo roke, darujemo srce. (Viharno odobravanje.) Zastopniki žilavega češkega naroda so bili in gotovo tudi ostanejo zvesti zavezniki Jugoslovanov, ki v hudem boju za narodni svoj obstanek potrebujejo pomoči slovanskih svojih bratov. Zato pa tudi slovenski in hrvaški poslanci vedno stoje ramo ob ramo z zastopniki češkega naroda. Kakor ste vi severna straža slovanska v Avstriji, tako smo i mi južna slovanska straža ob Adriji. Ako padete vi, pademo i mi. A vi vstajate, mi vstajamo in stojimo z vami, zato je Nemcev strah. Teda opravičene so naše zahteve. Ako dobi češki narod drugo univerzo v Brnu, dobimo jo tudi mi v Ljubljani. (Burni klici: Zivela slovanska univerza v Ljubljani!) Končam z besedami pesnika slovanske vzajemnosti, slavnega Kollaša: „Slované, bud'te svorni. Podperujmo se vespolek. Tužba naše je uslehtila. Tužbe uslehtile dāva dojit pān Buh cile.“ Zivel narod češki, živila češka univerza v Brnu! (Burno odobravanje.) Med vednim živahnim in burnim odobravanjem so še govorili: Praški podžupan dr. Gros, prof. praške univ. dr. Drtina, Novotny, dekan praške tehnike, rektor češke tehnike v Brnu Elger, češki poslanci Čipera, Anyž, Hruby, Heinrich, Skala, dalje dr. Scheicher, dr. Ronz iz Karlina, dr. Šebor, dr. Koželuha in kmet Samalik v imenu moravske kmečke zveze. Navdušenje nepopisno. — Z balkona so govorili dr. Štramsky, Breznovski in drugi. Hrvatski poslanci so danes vsi zbrani na Reki, da se posvetujejo glede skupnega postopanja glede ogrske krize. Žalostno je zopet, da se tega zborovanja ne udeležuje takozvana narodna stranka iz Hrvatske. Naročili pa so poslancu Žitniku, naj v njihovem imenu v Brnu izrazi Čehom simpatije in solidarnost. Pri odhodu iz Brna so mi pravili prireditelji, da je prišlo v Brno nad 20.000 češkega naroda. Videl sem mnogo Slovakov v narodnih nošah. V „Besedni dom“ so prihajali razni stareste ali župani kmečkih občin, ki se podpisavali resolucijo za češko univerzo v Brnu.

Popoldnesobile po mestu velike demonstracije. Orožniki in vojaki so z bajoneti razganjali množice. Večjih izgredov menda ni bilo. Nemška trdnjava v Brnu se trese in maje ter pade s časom navzlic bajonetom, ker češki živeli v mestu dobiva pomoč iz okolice.

Otvoritev zavodov sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano.

Zopet je storjen velik korak naprej. Dolgoletno delo, združeno s tolikimi teža-

vami, začenja roditi svoje prve sadove. Krasna zgradba na šentviškem polju, ki je toliko časa obračala poglede mimo se vozečih potnikov in ki jo v slikah prinašamo v današnjem „Domoljubu“, je oživela. Ti velikanski prostori, ki so stali toliko truda, žrtev in studija, za katerih prireditve se je uporabil ves najmodernejši tehniški napredek, so začeli služiti svojemu namenu. Seveda delo še ni končano, skribi in žrtev še ni konec, kajti poleg izvršitve zgradbe je treba skrbeti za vzdrževanje tako ogromnega zavoda, ki glede velikosti nima enakega vrstnika v Avstriji.

Z veliko slovesnostjo so bili dne 21. sept. odprti ti zavodi. Iz Ljubljane se je odpeljal poseben vlak z udeleženci slavnosti. V Vižmarjih so že čakali gorenjski gostje. V mnogobrojnem sprevodu so šli potem gostje v zavode. Ves Št. Vid je bil v zastavi. Na čelu spreveda je korakala požarna bramba, veteranci, rokodelski pomočniki in Marijine družbe z zastavami ter občinski odbor z županom gosp. Anton Belcem. Krasno so bili ozaljšani zavodi za slovesni sprejem svojemu ustanovitelju in zastopnikom katoliškega našega ljudstva.

Med navzočimi smo opazili fml. ekselenco Chavanne, dež. glavarja pl. Detela, predsednika dež. sod. Levičnika, dež. odbornika Povšeta, c. kr. dež. šol. nadzornika Hubada, ravnatelja Senekoviča in Subica, opata zatiškega, provincijala o. Placida, vse gospode dekane, župane sosednih občin, zastopnike „Slov. kršč. soc. zveze“, „Krščanske ženske zveze“ in razne druge odlične osebe. Najprej Presvetli blagoslovi kapelo, potem ostale prostore. Gosp. prelat Flis je imel slovesno sveto mašo, pri kateri je jako lepo peval cerkveni zbor šentviški.

Škofov govor.

Presvetli je imel nato slavnostni nagovor, iz katerega podajemo za danes sledeče misli:

Slovesno se odvarjajo ti zavodi, ker so delo vsega slovenskega ljudstva in so velikanskega pomena. Tu dajem račun o svojem delovanju in se zahvaljujem vsem, ki so kaj pripomogli, posebej pa navzočim.

Že predniki so nameravali ustanoviti tak zavod, mene je pa posebnost k temu vzpodbudil nastop liberalnih akademikov. Tridentinski zbor zahteva od škofov skrb za duhovski naraščaj, a mi potrebujemo tudi inteligentnih laikov.

V ta namen sem poteval v Lurd, v Rim in na Dunaj. Papež Leon XIII. je blagoslovil delo, Nj. Veličanstvo cesar mi je zagotovil svoje naklonjenost.

Začel sem z zaupanjem v Boga. Zanesel sem se na dobro slovensko ljudstvo, na požrtvovalno, vzgledno duhovščino.

Prvo leto sem dobil 100.000 K. Manjka mi še 200.000 K, a upam, da to še pokrijem. Hvala Bogu, ki vodi srca! Za svoje podjetje sem dobil izvrstnega arhitekta, ki je vodil stavbo s pravo ljubeznijo in je ustvaril stavbo, ki stoji na vrhuncu modernega napredka. (Živel Vancaš!) — Ljubezen mu naj plača Bog.

Skrb je bila nadalje, kje dobiti profesorjev, vzgojiteljev za zavod? Pozval sem duhovnike, ki bi bili voljni žrtvovati se in se vsposobiti za vzgojo.

Dobil sem gospodov, navdušenih in idealnih za težavno delo. Tudi vzgojiteljev sem si preskrbel. Na čelu zavoda stoji mož, skromen po ganjosti, a je mož veleizobražen, goreč, mož, ki ve, kaj je krščansko, čednostno življenje.

Zahvalo izrekam vsem profesorjem, ki ste se žrtvovali, ki nesebično in z zatajevanjem začenjate to veliko delo. Tu boste kazali, da si vera in znanost nista v nasprotju. — Tu boste učili znanost, a s svojim življenjem kazali mladini pravo pot, može boste vzgajali in jih navajali k ljubezni in zvestobi do Boga.

Nadaljna skrb nas je navdajala, bomo li dobili učencev. Hvala Bogu! Za sedaj smo vsprejeli 97 gojencev. Ko bo zavod plačan, možno bo vsprejeti več mladeničev brezplačno.

Kaj bomo dali mladeničem? Ves pouk, ki ga podajajo druge gimnazije. Vsestransko se bodo izobraževali, ker profesorji so študirali bogoslovne nauke, poleg tega so dobili višjo izobrazbo na vseučiliščih.

Mladeniči bodo obvarovani sprijenosti in pohujšanja. V mestih so izpostavljeni vsem nevarnostim, odprte so jim slabe družbe. V roke dobe slabe knjige ozir navrnosti in vednosti. Vem iz skušnje, koliko mladeničev se izgubi, v sramoto rodni hiši in domovini. Slabih knjig tu ne bo, da bi se otrovali. — Navajali se bodo pa mladeniči na vse dobro. Točni red bodo imeli in vadili se bodo v pokorščini do predstojnikov. Delavnost in prava pokorščina zahtevata zatajevanje samega sebe. Na ta način se utrdi in okrepi volja, da bodo pozneje značajni, trdni in stanoviti možje.

V zavodu bodo dobili pa tudi nadnaravnih pomočkov. Molitev, vsakdanja sveta maša, sv. zakramenti, vse to povzdiguje človeka, da se ne vtopi v posvetnost. Tu bodo posnemali plemenitost, nežnost slovanskega patrona sv. Stanislava

„Kristusu, Zveličarju sveta“, kraljevemu Srcu Jezusovemu je posvečena vsa hiša.

V tem srcu smo združeni vsi, temu Srcu hočemo posvetiti našo mladino, naše gojence, naše intelgenco, da ohranimo narod slovenski

Gospodu Bogu.

Za napredek v zmoti, nenravnosti ne maramo, za napredek v resnici bomo delovali z vsemi močmi; — na ta način bomo delovali za slovenski narod, na ta način bomo koristili našemu ljudstvu.

Da bi se torej kraljestvo Kristusovo širilo, to je in ostane namen teh zavodov. K Pomočnici Mariji sem se zatekel, ko sem jel vdejskovati svoje srčne želje ozir zavodov, k Njej se obračam tudi danes ter prosim:

Pridi po Tebi
kraljestvo Jezusovo

k nam, o Marija!

Nato je govoril g. stavbenik pl. Vancaš, ki je popisal stavbo v njenem razvoju in nje-

nih podrobnostih. V eni prihodnjih številkih prinesemo to poročilo, ki bo poleg slike predstavilo stavbo tudi tistim, ki nimajo prilike, ogledati si tega znamenitega poslopja. Po otvoritvi je bil v Ljubljani v dveh dveranah slavnostni obed, katerega so se udeležili jako oddlični gostje in so se govorili zanimivi govori. Izmed mnogih najtustadi goverfeldmaršallajntanta ekscelence pl. Chavanna, zaradi katerega se je dr. Tavčar celo v državnem zboru — blamiral. Rekel je:

Med vojaškim in duhovskim stanom je mnogo podobnosti. Oba tvorita nekako skleneno obdobje in imata stroge postavbe, ki zahtevajo pekorščine in samozatajevanja. Oba se borita za idealne smotre: Če smo mi vojaki branitelji domovine, je pa duhovnik branitelj vere. Oboji smo zavezani, da žrtvujemo kri in življenje za te idealne smotre. V tem smislu se z hvaljujem za vabilo, ki sem ga z veseljem sprejel, da sem bil priča pri otvoritvi tega izbornega zavoda, ki je opremljen z vsem, kar se more zahtevati od modernega napredka. Naj ta zavod vedno izpolnjuje svoj visoki namen! Ustvaritelju tega krasnega dela, prevz. gospodu knezoškofu: slava!

Tega poročila pa ne moremo boljše končati, kakor da priobčimo lepo izjavo občinskega odbora v St. Vidu, ki je bila v slavnostni seji enoglasno sprejeta in se glasi:

Presvetli nadpastir, visokočastiti knez in škof!

V svoji seji današnjega dne je občinski svet sklenil, zahvaliti se Vam, Prevzvišeni, da ste si St. Vid izbrali za sedež svojih zavodov, ki ste jih kot zares velikansko delo srečno dovršili in jih danes slovesno otvarjate. Pozni rodovi bodo še občudovali Vašo nadpastirsko gorečnost, ko bodo vživali sad Vaše požrtvovalnosti in Vašega neumornega dela.

Blagovolite vsprejeti izraz naše udanosti do Vas, prevzvišeni knez in škof.

Občinski svet v St. Vidu nad Ljubljano, dné 21. septembra 1905.

Tržne cene.

Semeni: Domača detelja novo blago K 55.— do K 58.—; nemška detelja (lucerna) K 125.— do K 135.—; gorenjska repa K 84.— do K 86.—; laneno seme, domače ozimno K 11.50 do K 12.—; konopno seme K —.— do K —.—; kuminovo seme K —.— do K —.—.

Fizol: Rudeči ribniški K 12.50 do K 13.50; rudeči Hrvat K 11.— do K 11.50; prepeličar (koks) K 13.— do K 14.—. (Vse cene semen in fižola veljajo za 50 kg blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj in sicer novo blago.)

Krompir 50 kg K 5.—.

Suho češnje: v dimu sušene K —.— do K —.— brez dima sušene K 18.— do K 19.—.

Orehi domači: K 13.— do K 14.—.

Ježice nove: K 6.— do K 6.25

Med s čebelami: po K 37.— do K 38.50 za 50 kg

Kože. Goveje, težke nad 40 kg po K 50.— do K 52.—.

težke od 30 do 40 kg „ 44.— „ 46.—.

lahke „ 42.— „ 44.—.

(Te cene veljajo za 50 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih s rogovci vred.)

Bikove kože po K —70 za kg.
Telečje kože: K —65 za kg.
Kozličje kože po K 1.25 do K 1.30 za kg.
Svinjske kože: Čiste brez napak K 40.—.

Druge vrste K —28 do K —30 za kg.

Kože lisic po K 10.— do K 11.—.

„ kun belic „ 30.— „ 31.—.

„ rumenic „ 36.— „ 38.—.

„ dihurjev „ 6.— „ 6.50.

„ vidr „ 24.— „ 25.—.

Kože zajcev po K 50.— do K —.— za 100 km.

Pepelika (potoši) po K 32.— za 50 kg.

Žito. (Tržne cene za mesec april. Veljajo za trgovce, ki kupujejo blago po teh cenah. Vse cene so zaračunane za 100 kg, blago postavljeno v Ljubljani. Za drobno prodajo pa veljajo cene po pogodbi.)

Ogrska pšenica K 20.—; hrvatska K 18.—; kranjska K 18.—; rž K 17.00; ajda K 17.—; ječmen K 16.00; proso K 19.—; koruza (amerikanska) K 16.40; činkvantin K 19.00; oves (domači) K 18.—; oves ogrski K 19.—; oves hrvatski K 18.—.

Za smeh in kratek čas.

Besedni uganki.

I.

Po zraku leta semtertja
prav kakor ptica lahkokrila,
prepevati pa nič ne zna.
Kaj vendar stvar bi tale bila?
Poglej natanko! Kljuna nič,
in perja nič, peruti nima.
To res ne more biti ptica.
Glej, mesto perja dlako ima.
Zares, to čudna je žival,
na zemlji skoro nima para;
rad sliko nje bi ti podal,
ja — saj jo že poznaš nemara.

II.

Oborožen z orožjem križa
poda se v daljni širni svet
oznanovat resnico vere,
za blagor duš nesmrtnih vnet.
In dom zapustil je in brate,
zdaj brat mu slednji je divjak,
za nje živi, za nje se trudi
pogumni Kristusov junak.

Le eno črko izpremeni,
pa ves drugačen mož bo to
Na zemlji vživa že nebesa.
A tamkaj? — Tamkaj le težko.

Kdor obe prav reši in bo izžreban, dobi
za nagrado lepo knjigo.

Rešitev besednih ugank v zadnji številki:

I Prst, prstan, prstanec. II Polž.

Nagrado je dobilo:

Katol. izobraž. društvo Predvorom.

Predstojništvo Zatiškega samostana išče poštenega

žagarja

posebno za nočni čas, ki je samskega stanu. Plača
dobra. Služba se nastopi lahko precej.

Samostansko oskrbnništvo v Zatičini.

2022 D 1—1

Zelodec prebavlja in čisti.

Da pa zamore zadostiti obema svojima nalogama, ga ne smemo niti v enem niti v drugem oziru preveč napenjati, temveč skrbeti, da se mu to dvojno delo kolikor možno olajša. Izvrstno sredstvo v ta namen je dr. Rose balzam za zelodec iz lekarne B. Fragnerja, c. kr. dvornega založnika v Pragi, ker pospešuje prebavljanje in povzroča lahko odvajanje brez bolečin. Dobi se tudi v tukajšnjih lekarnah. 431 (7—4) a

Loterijske srečke.

Dunaj,	23. septembra	43	45	2	58	39
Gradec,	23. septembra	67	19	80	56	78
Trst,	30. septembra	39	45	62	89	75
Lince,	30. septembra	53	43	71	14	26

Prihodnja številka „DOMOLJUBA“
izide dné 19. oktobra 1905.

Fino vsake gospodinjke je dobra kava.

Kathreinerjeva
Knelpova sladna kava

se ne bi smela pogrešati
več v nobenem gospodinjstvu, kadar se
pravi kavana pijača.

... ..

Zahtevajte le izvirne savoje
s imenom „KATHREINER“.

Učenec za pekovski obrt

se sprejme takoj pod dobrimi pogoji. **Jožef Baštolc**, pekovski mojster, Mojstrana, Gorenjsko.
2017 D 1—1

Ivan Češnovar

trgovina v Ljubljani:

se nahaja sedaj

v lastni hiši

Stari trg šte. 16.

Prodajalo se bode po nizkih cenah, toraj se
slavnemu občinstvu toplo priporočamo. Po-
1899 D 2 1 strežba hitra.

Izjava.

Jaz Miha Selak, posestnik in kovač v Tordražu, obžalujem in preklicujem besede, s katerimi sem žalil g. revizorja „Zadružne zveze“ Vekoslava Pelca, izjavljam, da sem le zapeljan izustil te žaliveterse zahvaljujem g. Pelcu, da je od tožbe odstopil.

1904 1-1

Miha Selak.

Cunard Line.

Najprimernejša, najcenejša in dobra vožnja iz

Ljubljane v Ameriko.

Je in ostane preko Trsta z brzoparniki prve angleške parobrodne družbe „Cunard Line“ to je gotovo in se ne da vtajiti. Veliki moderno opremljeni sezonski parniki te družbe odhajajo iz Trsta vsake 14 dni. Ponek in vozne liste daje oblastveno potrjeni zastopnik Andrej Odlošek, dosluženi uradnik državnih železnic in h-šni posestnik v Ljubljani Slomškov ulice št. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega. Kdor želi več pojasnila, naj tu pismeno povpraša ali pa pride osebno v pisarno. Po kolodvorih in cestah nikdo ne čaka in tudi na druge silne načine nihče ne vabi.

2004 D 1

378 D 20-13

Samo 6 dni!

Havre-New-York

vozijo zanesljivo najhitrejši brzoparniki

Francoska prekomorska družba.

Edina najkrajša črta čez

Bazel, Pariz in Havre v Ameriko.

Veljavne vozne liste in brezpla. pojasnila daje edino oblastveno potrjena potovalna pisarna

ED. ŠMARD A

v LJUBLJANI, Dunajska cesta 18. nasproti znane gostilne pri „Figovcu“.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

(reg. zadruga z neomejeno zavezo)

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 1/2 %

Obresti se pripisujejo koncem enega leta brez posebnega naročila.

Rentni davek plačuje posojilnica sama, ne da bi istega odtegovala vlagateljem.

2003 5-1

Prosim, zahtevajte

zastonj in
franko prospekte in vzorce o najboljših štajerskih
lodnih za gospode
in gospe

za lov, gozd in turizmo, kakor tudi o vseh vrstah modnega blaga za obleke za gospode in dečke, površnike, zimske suknje, od najcenejših do najfinjših vrst od kot realne znane prve in največje eksportne tvrdke za loden **Vincenc Oblack**, c. in kr. dobavitelj sukna, **Gradeec**, Murgasse 9-r.

1903 D 6-2

gld. 1'50
Prave
Roskopf-ure
6 mesecev na poskušnjo.

Nikelasta ali jekl. sist.
Roskopf gld. 50
Strapaz-Roskopf s plomb. 7-
Z dvojnimi plaščem 3-40
Zlato-Double (kak. zlato) 3-50
Prava srebrna z enojnim plaščem 3-
Z dvojnimi plaščem 4-
S tremi močnimi plašči 5-
Navedene ure z relif-sliko Dev Marije, dalje državnim orlom, oračem in konjem 10 kr. več.

Ura s kukavico gld. 2-50
Budilka gld. 1'-
Ponoči sveteča gld. 1-54, z dvojnimi zvonom gld. 2'-.

gld. 3'-
Prava srebrna
remontoir-ura
c. kr. puncirana
za gospode dame in dečke.

Z enojnim plaščem gld. 3-
Z dvojnimi 4-
Z zlatimi robovi 5-
S 3 močnimi plašči 6-
14 kar. zlata od 8-
14 kar. zlate verižice od 10-
Srebrne verižice od 9-
Uhani in prstani v največji izbiri po tovarniških cenah.

3 leta pismeno jamstvo. Za neprimerno denar nazaj. Ra. pošilja se le po povzetju.

„Pri veliki tovarni ur“, Maks Böhnelt, urar, Dunaj IV., Margaretheustrasse 38.

() Dobavitelj c. kr. državnih uradnikov. Ustanovljena 1840. Zahtevajte moj velik cenik. s 1000 slikami zastonj in poštne prosto. 1897

Najodličnejši profesorji in zdravniki
priporočajo pri pljučnih boleznih, kroničnem bronhijalnem kataru, oslovskem kašlju, skrofulozi, Influenzi.

Kdo naj jemlje Sirolin?

Sirolin

Povečuje slast do jedi in teže telesa, odstranjuje kašelj, izmetavanje gnoja, nočno potenje.

1. Vsakdo, kdor dalje časa bolega za kašljem. Kajti boljše je, boleznijo preprečiti, nego jih zdraviti.
2. Osebe s kroničnimi bronhijalnimi katari, katere ozdravlja Sirolin.

3. Kdor ima naduho katero Sirolin zdatno olajša.
4. Skrofulozni otroci z oteklimi žlezami, očesnimi in nosnimi katari itd., pri katerih Sirolin silajno vpliva na splošno hranitev.

Svarilo!

Nahajajo se manj vredni ponarejeni izdelki! Treba je paziti na to, da ima vsaka steklenica našo posebno znamko „Roche“ in zahtevati vedno le Sirolin „Roche“.

1334 D 4-4

Roche

Dobiva se z zdravniškim receptom
po 4 K steklenica.

F. Hoffmann — La Roche & Co.,

Basel (Švica). Grenzach (Badensko).

Mestna hranilnica ljubljanska

v Prešernovih ulicah šte. 3

v lastni hiši, (poprej na Mestnem trgu
zraven rotovža),

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8 do 12 ure dopoldne in od 3 do 4 ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdržene obresti vsacega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vloženih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča maloletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice. 1131 D 11-5

Posojuje se na zemljišča po 4 1/2% na leto. Z obrestmi vred pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolžnik poplačati dolg z obrestmi vred na primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6% izposojenega kapitala. Dolžniku je na prosto voljo dano, svoj dolg tudi poprej poplačati.

Posoja se tudi na menice in na vrednostne papirje.

Suhost Demotogen

Edino izbirno kreplilno in okrep. sredstvo, porabi. od mnogih zdravnikov glasom sprči. v lastn. rodbinah pri suhosti, belini, slabokrenosti, nervoznosti, slabosti i. t. d. Izredno dober sredstvo je Demotogen, ako se hoče doseči prejšnje drže. V šestih tednih 30 funtov konst. Z 11 najvišjimi odlikami, ta „Grand Prix“ odlikovan. Strogo rečno, prekosi dokaz. in druga redilna podob. sredstva, tudi ona krič. hvalis. Vel. iz. zavoj le kron 2-50, štiri zavoji franko. — Razpošilja centrala Balzar, Dunaj 11, Hauptstrasse 50. Telefon 5937. Prodnja Brandeis, Dunaj 1, Wethburggasse 22. Brošure in prospekte zastoj. Tudi v lekarnah in drugerijah zahtevaj izrecno Demotogen, vse drugo enako odločno zavrnj. 1904 D (2)

Rane

vsake vrste se morajo skrbno varovati pred vsako nesnago,

ker se po tej lahko vsaka tudi najmanjša rana razvije v zelo hudo, težko ozdravljivo rano. Že 40 let se je izkazalo, da tisto vlažno mazilo, tako imenovano praško domače mazilo kot zanesljivo sredstvo na rane. To zdravilo rane čisti, osuša, izjajga, vnetje in bolečino, hladi in pospešuje zaceljenje.

Razpošilja se vsak dan.

1 posilica 70 vin. Proti predpisu K 3 16 se posilijo 4 posilice. ali K 4-60 6 posilic poštne prosto na vsako postajo avstro-ogrsko monarhije. Vsi deli embalaže imajo zakonito deponovano varstveno znamko.

Glavna zaloga

B. FRAGNER, c. kr. dvorni dobavitelj
lekarna „pri črnem orlu“
Praga, Malá strana; ogel Nerudove ul. 203.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogrske, v Ljubljani se dobi pri gg. lekarnih: G. Piccoli, U. pl. Trakóczy, M. Hardtschläger, J. Mayr.

431a 20-10

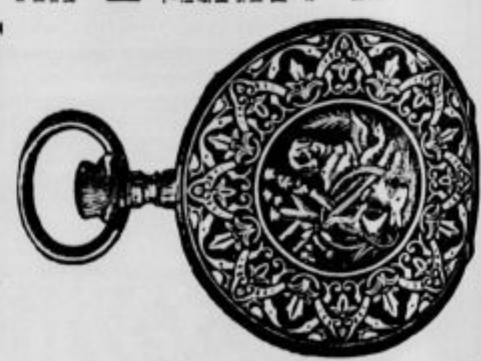
Prava tula - Roskopf - s sidro-

le glid 5.

remon. ura, z dvojnimi pokrovom s 3 prav močnim tulom - plaki z Roskopfovimi koleškem na sidro

Tula okov. ur je lin emali. in ima mnoge umetn. izvir. športne in lovske slike. Kolesje preciz. Roskopfov s sidro, 36 ur idoke. 2 letno pismono jamstvo priloženo vsaki uri. — Temu primeren tula ali zlate double dvojna ali častniška veržica glid 1-50 konad. Razpošilja le po povzetju. Za nesprimerno denar na zal. Zamenja dovoljena, 1905 D 10-2

Josip Spierling, Dunaj, 1. Post. Kase 2/15.

Prepričajte se! Najboljše in naj-novejših vrst gasilnic in slamo-reznic, trombe, cev, klinje in žage dobite v skladišču

Fran Zemana, Ljubljana
Poljanska cesta 24. 1778D 12-3

Elegantno

ooo moderno blago za obleke ooo

kupite ceno pri

„Wiener Moden-Union“

Dunaj I., Schottenring 10.

Bogata zbirka vzorcev

vseh novosti boljših in cenejših vrst volnenega in modnega blaga, barhentov, flanel, baržunov, kotenine in platenine se dopošlje na zahtevo brezplačno in poštne prosto.

Ilustrirani krasni modni album kakor tudi vzorci blaga za moške obleke zastoj in franko.

1753 D (3)

in franko.

Stanje vlog 31. avg. 1905: čez 11 milijonov kron.

Preje: Gradišče 1, sedaj: Kongresni trg 2, I.

Denarni promet 31. avg. I. 1905: čez 37 milj. kron.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2%

brez kaknega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 K čistih 4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 31. avgusta 1905: K 11,531.564-77. Denarni promet do 31. avgusta 1905: 37,419.749-55.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na raspolago.

V Ljubljani, dne 1. septembra 1905.

4 D 12-11

Dr. Ivan Susteršič, predsednik.

Josip Šiška, knezoškofijski kancelar, podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec, posestnik, podj. in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano, Josip Jarc, veleposestnik v Medvodah, Dr. Andrej Karlin, stolni kanonik v Ljubljani, Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani, Matija Kolar, župnik pri D. M. v Polju, Ivan Kregar, svet. trg. in obrtne zbornice v Ljubljani, Francišek Leskovic, zasebnik in blagajnik Ljudske posojilnice, Ivan Pollak, tovarnar v Ljubljani, Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani, Greg. Slibar, župnik na Rudniku.

Zahtevajte pri nakupu

1321 D 18-7

Schicht-ovo štedilno milo

Varstvena znamka.

z znamko jelen.

Ono je

zajamčeno čisto lu brez vsake škodljive primesi.

Pere izvrstno.

Kdor hoče dobiti zares jamčeno pristno
perilu neškodljivo milo, naj pazi dobro, da to
imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno
znamko „JELEN“.

Doblva se povsod!

JURIJ SCHICHT, Ustje, največja tovarna te vrste na evropski celini.

1980 D 24-20

Ernest Hammerschmidt-a nasl.

Madile, Wutscher & K^o.

trgovina železnin in kovin,

LJUBLJANA, Valvasorjev trg 6, Prešernove ul. 50.

Velika zaloga poljedelskih strojev
in orodja.

Nizke cene!

Izvrstna prilika potovanja v

Ameriko

je sedaj brez

Hamburg

z najnovejšimi parobrodoma, s katerimi je
sigurnost vožnje najpopolnejša ter zibanje
parobroda skoraj popolnoma preprečeno.
Se več poveže številke o obsežnosti novih
parnikov, katera se imenujeta

prvi: **Amerika**, 690 čevljev dolg, 74 širok, 54 globok, nosi 22.250 ton
25.000 "

drugi: **Kaiserin Augusta Viktoria**

toraj vsak še enkrat večji kakor veliki parniki, ki obsegajo samo po 8-12.000 ton. — Vožnja preko oceana samo
okoli 7 dni. Potniki odhajajo ponedeljek, torek in četrtek vsakega tedna iz Ljubljane.

Na željo pošilja natančni poduk brezplačno zastopnik Hamburg - Amerika Linije

Fr. Seunig, Ljubljana
Dunajska cesta št 31.

775 D 17-12

O joj!

Zaduši me bo ta
hudi kašelj!

Proti kašlju, hripavo-
sti in zlezi naglo in
gotovo učinkujejo

Eggerjeve pastile

1996 za prsa. D 1

Izboren okus imajo in
ne motijo teka.

Škatljica 1 K in 2 K.

Škat. za poskus 50 v.

Dobivajo se v vseh

avstrijskih lekarnah.

Hura!

Eggerjeve pastile so me
naglo osvobodile.

Ceno Češko posteljno
perje

5 kg novega
skubljenega
K 9-60, bol-
šega K 12-
belega, jako
mekkega,
skubljenega K 18-; kron 24-
snežnobelega, mekega, skub-
ljenega K 30-; kron 36-; Po-
šilja se franco proti povzetju.
Tudi se zamenja ali nazaj vzame
proti povrnitvi poštnih stroškov
Benedikt Saohsel, Lebes 159
p. Pízen na Češkem.
1793 D 6-4

**Karlovski
želodčni in prebavni prašek**

s poprovo meto, zakonito zajamčeno, ima pri-
jeten okus, je zdravniško priporočen in se vpo-
rablja pri neredni prebavi, kroničnem želodnem
katarnu, krčih v želodcu, zgagi, gorečici, pe-
hanju, slabem okusu, bljuvanju, pomanjkanju
slasti. Če se rabi vstrajno, prenehajo vse že-
lodčne bolezni. Priznalna pisma dohajajo vsak
dan.

Cena: Ena škatljica 3 kroni.
pri šestih škatljicah franko.

Ladeenje in razpošilja: lekarna pri medvedu v
Mor. Schönbergu 47. Dobiva se skoro v vseh
lekarnah; kjer ni zaloge, naj se naroča na-
ravnost. 657D (13-13)

„Amerika“.

E. Kristan

oblastveno koncesijoni-
rana potovaina pisarna

za

Ameriko

v Ljubljani,

Kolodvorske ulice 41

(18-12) (na dvorišču.) 468 D

„Amerika“.

Denar
si
prihranitepri
direktnem
nakupu!

Kdor rabi dobro in
ceno plateno in
bombažovo blago,
naj piše dopis-
priča s solidnosti moje kričanske trdke. 40 m ostanki
blaga za postelj. opravo, oksfort za srajce, čelir za obe-
leke, perilo itd. franko za 16 K 60 vin. Vsak ostanek je
3-8 m dolg in se sme garant. prati. Pošilja proti po-
vzetju. Neugajajoče vzamem nazaj vsak čas.

Tkalnica in Josip Neugebauer v Plazov. (Plasanz)
razpošiljalnica p. Sattel pri Novem mestu o. M. Češko. 1524 D 5-5

Lepa

priložnostna darila!

Krasna darila za raz. pileki kakor
ure, verižice, križce, obeske,
prstane, zapestnice, sploh narazlič-
nejšo zlatnino in srebrnino v mo-
dernem secesijonističnem slogu
po najnižjih cenah priporoča
p. n. občinstvu,

Fran Čuden
urar in trgovec v
Ljubljani,

Prešernove ulice, filijalka
na Mestnem trgu.

Novi ceniki tudi po pošti
brezplačno. 256 52-35

Hraste

kupuje na steblo ali v tovarno postavljene ponajboljše cerah, tovarna za parkete Josipa Goljevščka v Trebnjem, Dolenjsko. Ponudbe naj se pošiljajo na Josip Goljevščka, Gorica (Corso Francesco Giuseppe 29). 1776 D 3-3

Išče se zvest, priden, v kmetijstvu izurjen

hlapee

ki ima veselje do kmetije brez oziroma starost.

Prednost imajo samo oni, ki se morejo izkazati s spricvali, da so služili več let pri enem gospodarju. Plača po dogovoru. Več pov. N. Pogačnik, gostilničar v Kranju. 1721 D 2-5

Ženitbena ponudba.

Mladenec srednje starosti, izvešč. n. v. 6 v. l. obrtu, vseskozi lepega vedenja, se želi poročiti z dekletom dobrih katoliških starišev, ki bi imela 2-300 gl. gotovine in bila stara 20-30 let. Sme biti tudi vdova brez malinotok. — Naslov pove upravn. „Domoljuba“. 1900 D 3-2

Iz proste roke se prodaja
posestvo

obstoječe iz hiše, novega hleva za 6 konj in 7 goved, njiv za 20 mernikov posevke, travnika 4 orale in gozda pri hiši. Zraven hiše je tekoča voda. Lahko se kupi tudi žaga, ker so v bližini bogati smrekovi gozdi. To posestvo se dá event. tudi v najem za 8 let. Več se poizve pri Lovru Mulej, trgovcu, Spodnja Lipnica 27, p. Kamna gorica. 1808 D 3-2

Suhe jedilne**gobe**

(la. gosp. gobe) kupuje v vsaki množini v vrečah po 20-25 kg. A. Šmyra, Dunaj 17, Elterleinplatz 7. 1335 D 20-7

1903 D 24-22

Popolno prepričanje,

da je lekarnarja Thierry-a Balsam in centif. mazilo p. vseh notr. boleznih, influenc, katarh, krčih in vnetjih vseh vrst, slabostih, motenja v prebavi, ranah, abscesih in telesnih poškodbah itd. nedosežno vapočno sredstvo. Vam pojasni pri naročilu balzama ali na željo posebej brezplačno poslana kuzilica s tisoč letih, zahvalnih pism kot domači svetovalec. 12 mal ali 6 drobnih stek. balzama 5 kron, 60 malih ali 30 drobnih steklenic K 15. — Dva louska centifolijskega mazila franko K 60 v. Prosim nasloviti na lekarnarja A. THIERRY v Pregradu pri Rogi-Slatini. — Pona. in razprod. ponarejanj se sodnijsko zasleduje.

Proda se**posestvo**

s hišo na Dolenjskem za 2000 K pri okrajni cesti. Več se izve pri Martinu Kaplan, Črešence, pošta Krška vas na Dolenjskem. 2000 D 1-1

Šivilje
za slamnike

izurjene za fino, gladko pletenje se sprejmo takoj proti povrnitvi vožnje za tje in nazaj pri Siegfriedu Engl, Dunaj VII. Neubaugasse 18. 1998 D 1-1

Izšlo so:

ČRTICE.

30 povestij iz našega ljudstva. Spisal Ivan Baloh. Cena 1 krona, po pošti 10 vin. več. Čisti dobiček je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda. Knjiga se dobiva pri pisatelju v Mengšu na Gorenjskem. 2021 D 3-1

Razpisuje se služba

organista
in cerkvenika

s 15. oktobrom t. l. Župni urad Ajdovec pri Žužemberku. 1955 D 1-1

Išče se 1998 D 1-1

kovač

oziroma v najem se dá dobro obiskana

kovačnica

z vsem orodjem na lepem kraju ob državni cesti. — Več pov. Fr. Kocjančič na Črnicu pri Radovljici.

Orehove

1794 zunanje 2-2

lupine

dobro suhe, kupuje I. Rozman, Vevče, p. Dev. M.r. v Polju.

Friderik Hofmann-a naslednik.

Franc Keber

urur in trgovec z zlatnino in srebrno
Dunajska cesta št. 12, Ljubljana.

Pr poročam svojo bogato zalogo natančno preizkušenih žepnih ur, na pr. zlatih, srebrnih, nikelnastih in jeklenih. Raznovrstnih stenskih ur. 1135 14 9

V veliki izbiri verižic, obeskov, poročnih in drugih prstanov, uhanov, murčkov, zvezdic.

Za vsako uro se 2 leti jamči

Kmetska posejilnica
Ljubljanske okolice

registr. zadruga z neomejenim poročtvom

v LJUBLJANI, v lastni hiši na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinove ulice obreštuje hranilne vloge po

2 D 12-10 **4 1/2 %**

bres odbitka rentnega davka, katerega le-ta posejilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. 12. in od 3.-4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom poštno-hranilničnega urada Stanje rezervnega zaklada K 120.878 15. Varnost hranilnih vlog je tudi zjamčena po zadržanih.

Upravno premoženje Kmetske posejilnice znaša 7.024.717 89, stanje hranilnih vlog K 7.651.915 41.

Denarni promet K 32.039.761 84.

Poštno-hranilničnega urada št. 828.406.

Cementna zarezna strešna opeka
iz portland-cementa in peska

Streba prihodnosti.

Patentirana v 30 državah.

Edini izdelovatelj za Kranjsko

Janko Traun
izdelovatelj cementnin, Glince pri Ljubljani.

Svarilo! Doktorja pl. Trnkoczyja
kranjski redilni prašek
za prašiče

je dobiti pristen le pod zakon. zaj. imenom

Mastin

Ponarejalci se zakonito kaznujejo.

Za prašiče, pujske, krave, teleta, vole, ovce, konje, perutnino id.

Svetovnoznano, najboljšo, zdravo, dietetiško redilno sredstvo, se porablja kot dodatek k hrani. Je prejelo tisoče zahvalnih pism o dobrih redilnih uspehih in na razstavah v Londonu, Parizu, Rimu in na Dunaju gornje najvišje odlikovanje. 1903 D (11)

Zavoj za 50 vin. pri vsakem trgovcu. Po pošti 5 zavojev pod naslovom: lekarna Trnkoczy, Ljubljana. Prekupci rabat.

Pozor Amerikanci

In vsi, ki prihajate v Ljubljano, na novo trgovino in zalogo izgotovljenih

moških in ženskih oblek

domačega izdelka. Velika zaloga sukna, obval. srjač, klobukov, kovčgov (k. froy), robcev, šerp id. po zelo nizki ceni. Trgovina se nahaja tik dobro znane Tišlerjeve gostilne v Kolodvorskih ulicah 26. Kdor je kupil enkrat, pride vedno rad.

278 D 24-15 **Marija Rovšek, trgovka**

Slovenci!

le
v domačo trgovino
pri 479 D 19-14

sv. Cirilu sv. Cirilu
in Metodu in Metodu

v Ljubljani, Lingarjeve ulice 1
nasproti loteriji

kjer se dobiva fino moško sukno, naj-novejše volneno blago za ženske obleke. Najnovejše rute vseh vrst. Bela in rujava kotenina

po zelo nizkih cenah.
Poštena in prijazna postrežba.